

103660

Kat. Komp.

1928/29

II

SPRAWOZDANIE

DYREKCJI

PAŃSTW. GIMNAZJUM

ŚW. MARJI MAGDALENY

W POZNANIU

ZA ROK SZKOLNY 1928/29

*»Litterae posteritatis causa
repertae sunt, quae subsidio
oblivioni esse possent.«*

19

POZNAN

29

ODBITO W ROLNICZEJ Drukarni i księgarni nakładowej

NAKŁADEM UCZNIÓW

SPRAWOZDANIE

DYREKCJI

PAŃSTW. GIMNAZJUM
ŚW. MARJI MAGDALENY

W POZNANIU

ZA ROK SZKOLNY 1928/29

*»Litterae posteritatis causa
repertae sunt, quae subsidio
oblivioni esse possent.«*

Biblioteka Jagiellońska

1002445623

19

P O Z N A Ń

29

ODBITO W ROLNICZEJ, DRUKARNI I KSIĘGARNI NAKŁADOWEJ

NAKŁADEM UCZNIÓW

778196

103660

II 1328/1328

DZIESIĘCIOLECIE NIEPODLEGŁEJ POLSKI DZIESIĘCIOLECIE SZKOŁY POLSKIEJ POWSZECHNA WYSTAWA KRAJOWA

Pod temi hasłami przeszedł nam cały rok szkolny
1928/29.

Poruszało nami silnie każde z nich, gdyż:

nie zatarły się jeszcze bezpośrednie wrażenia z szkoły pruskiej,
w społeczeństwie utrzymuje się ciągle podniecenie patryjotyczne
i gotowość do czynu, jak w r. 1918 i 1919 i 1920,

młodzież dobrze czuje i rozumie, iż jest spadkobierczynią ducha
tych pokoleń, które z Poznania i Gniezna budowały Polskę
Piastowską przed wiekami,

nieustanna, gorączkowa praca około Powszechnej Wystawy
Krajowej w Poznaniu nadawała całemu rokowi cechę nie-
zwykłości i trzymała mieszkańców Poznania w naprężonem
oczekiwaniu dnia 16 maja 1929 r. jako dnia otwarcia Wy-
stawy.

Nie więc dziwnego, że w takim napięciu duchowem przeżyliśmy
w tym roku wiele chwil podniosłych i niezwykłych, szczytem zaś
był obchód szkolny dnia 10. listopada 1928 r. i „wieczorek“ dnia
13. listopada 1928 r. Dnie te przez swoją wyżyne uczuć idą
śmiało w zawody z najgórnijszymi dniami przeżytego w Za-
kładzie dziesięciolecia polskiego, a więc z dniami:

3. MAJA 1919 (otwarcie szkoły polskiej),
29. LISTOPADA 1921 (zjazd wszystkich Polaków-maturzy-
stów Zakładu),
29. LISTOPADA 1923 (350-lecie Zakładu),
24. MAJA 1928 (poświęcenie sztandaru szkolnego).

Wierzimy, że dalsze pokolenia będą obcho-
dziły wiele wiekowych jubileuszów państwa
i szkoły.

Wierzimy zarazem, że w radosnych swych uniesieniach sięgną też myślą i słowem do naszego dziesięciolecia i do naszej Wystawy, jako zadatku przyszłej mocarstwowej wspaniałości Polski.

Życzymy im, aby ich duma narodowa i ich zapal patryjotyczny dorównywał tym uczuciom, które rozpierały pierś młodzieńca polskiego na ławach Państwowego Polskiego Gimnazjum św. Marji Magdaleny w Poznaniu w r. 1928/9.

* * *

W bieżącym roku wszystkie gimnazja w Okręgu Szkolnym Poznańskim ogłoszą drukiem „Sprawozdanie“, aby dać tam przegląd swego rozwoju przez lat 10. Nasza szkoła jednak drukowała „Sprawozdanie“ za każdy rok i tam już zapisała, co należało, za poprzednich lat dziewięć. Stąd więc nasze tegoroczne „Sprawozdanie“ zajmuje się tylko rokiem 1928/9.

Pod wrażeniem „dziesięciolecia“ podajemy jedynie zestawienie ilości uczniów w każdym z tych lat.

Rzeczą teraźniejszego czytelnika i przyszłego historyka będzie zrozumieć wielkie różnice liczb z roku na rok. W latach 1919/20 i 1920/21 wzrósł Zakład liczebnie olbrzymio, gdyż w radosnem podnieceniu z powodu odzyskanej niepodległości i w przesadnych nadziejach przyszłego dobrobytu materialnego i duchowego w własnem państwie publiczność polska oddawała swe dzieci masami do gimnazjum, aby mogły godnie służyć Ojczyźnie i piastować wyższe stanowiska urzędnicze; szkoła zaś nie zamykała się przed nikim, aż poza granice możliwości. — W r. 1921/2 pewna część naszej szkoły stała się zakładem samodzielnym (jako Gimnazjum św. Jana Kantego), przez co liczba uczniów i liczba klas ustaliła się u nas na kilka lat w rozmiarach zbliżających się do wskazań pedagogicznych. W dwu ostatnich latach zaznaczył się spadek liczby uczniów. Różne się na to składają powody. Jest w tem bowiem niewątpliwie przede wszystkim reakcja rodziców na pauperyzację inteligencji urzędniczej. Jest może także chęć dostarczenia Ojczyźnie pracowników „realnie twórczych“ w handlu i przemyśle. Jest niezaprzeczenie także dążność kierownictwa szkoły do ograniczenia ilości oddziałów, aby uzyskać lokal na pracownię naukowe. Może wreszcie także zbliżyliśmy się o krok ku ocenianiu postępów uczniów według norm przedwojennych. Coś całkiem pewnego będzie można powiedzieć dopiero

po kilku dalszych latach, gdy się będzie rozporządzało dalszemi liczbami i gdy się będzie mogło obserwować dalszą ewolucję życia społecznego w Polsce.

Przed liczbami za dziesięciolecie polskie znajdują się dla porównania liczby za dwa lata pruskie, a mianowicie za ostatni rok przed wojną (1913/4) i za ostatni rok wojenny (1918/9). Różnice między sumą uczniów za te dwa lata nie mówią jednak, że podczas wojny wzrosła tak znacznie liczba uczniów (z 651 na 789). Powodu trzeba szukać gdzieindziej. W roku bowiem 1918/9 doszła do szczytu metoda „wojennych“ egzaminów i „wojennych“ kilkudniowych uczniów, urlopowanych z wojska do szkoły. Takich przewinęło się przez szkołę naszą w r. 1918/9 co najmniej 100.

Rok szkolny	Klasa wstępna	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	Wojen. kurs matur.	Razem
1913/14	—	94	88	86	84	75	80	59	46	39	—	651
1918/19	—	108	95	93	98	90	101	82	54	20	48	789
1919/20	33	176	150	112	110	85	91	60	44	—	25	865
1920/21	31	185	151	139	104	87	89	56	50	—	29	921
1921/22	—	79	86	64	78	59	80	54	44	—	28	572
1922/23	—	91	66	90	75	69	54	75	55	—	—	575
1923/24	—	152	69	68	94	61	57	50	65	—	—	616
1924/25	—	104	108	62	58	77	59	50	51	—	—	569
1925/26	—	81	111	71	60	47	75	59	50	—	—	554
1926/27	—	79	95	86	72	47	45	73	51	—	—	548
1927/28	—	65	85	90	68	55	45	40	66	—	—	514
1928/29	—	54	63	78	81	45	53	35	36	—	—	445

I. HISTORJA ZAKŁADU

W r. 1573 założyli Jezuici w Poznaniu swoje „Collegium“. Była to druga już szkoła średnia w Poznaniu, gdyż od r. 1520 istniała przy katedrze t. zw. Akademja Lubrańskiego, kolonja Uniwersytetu Krakowskiego. Po zniesieniu zakonu Jezuitów Komisja Edukacji Narodowej przejęła majątek Collegium Jezuitów i Akademji Lubrańskiego i utworzyła w r. 1780 t. zw. Szkołę Wojewódzką w budynku dawnego Collegium. (Dziś w budynku tym przy ul. Jezuickiej mieści się Państwowa Szkoła Sztuki Zdobniczej). Wśród następnych zmian przynależności państwowej kraju zmieniła się też nazwa, plany i język wykładowy Szkoły, aż w r. 1815 przeszła Szkoła na dłuższy czas na etat rządu pruskiego. W r. 1834 otrzymała nazwę „ad Sanctam Mariam Magdalenam“, t. j. „w parafji Św. Marji Magdaleny“, dla odróżnienia od innego gimnazjum, świeżo założonego. W r. 1858 przeniosła się do gmachu, który zajmuje dotąd. W r. 1919 przeszła na etat Państwa Polskiego. W r. 1873 święciła swoje 300-lecie, a w r. 1923 swoje 350-lecie.

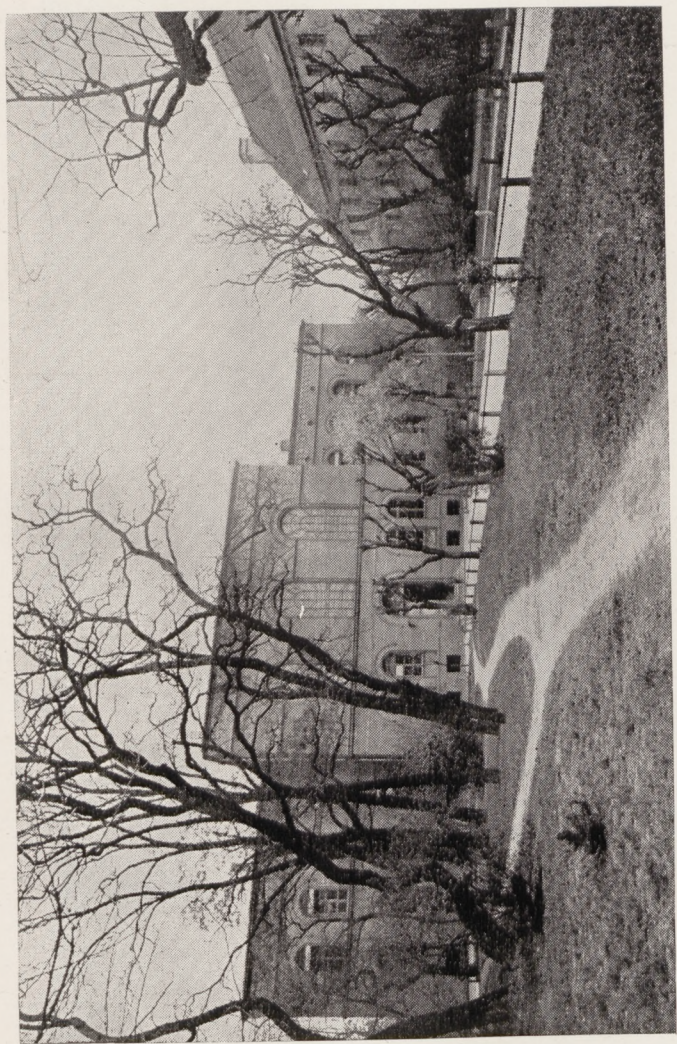

II. POMIESZCZENIE ZAKŁADU

Nieruchomość nasza przytyka od strony północnej do ostatniej realności przy ul. Wielkie Garbary (nr. 55), zresztą zaś ciągnie się bezpośrednio wzdłuż ul. Mostowej, M. Magdaleny, Raczyńskich i placu Bernardyńskiego. Cały teren ma 22 790 m² powierzchni i jest okolony murem ceglanym lub sztachetami żelaznymi z 5 bramami. Z tego jest pod budynkami 5140 m², a bez zabudowań 17650 m². Przestrzeń niezabudowana jest wyzyskana na boisko gimnastyczne (7600 m²), podwórze rekreacyjne (3300 m²), trawniki przed budynkiem (3600 m²), ogród dyrektora (1700 m²), podwórze dyrekt., ogródek pedla, podwórko lokatorów. Stosownie do praktycznej potrzeby części te są przedzielone bądź murami, bądź sztachetami żelaznymi z 8 bramami i furtkami. Budynków jest 6, a mianowicie: 1) kościół pobernardyński — 2) klasztor pobernardyński, a w nim 3 mieszkania lokatorskie, biblioteka uczniów, zbiory i sala wykładowa do nauki fizyki, zbiory przyrodnicze, sala rysunkowa, archiwum szkolne i 3 pokoiki dla harcerzy — 3) właściwy budynek szkolny z 18 salami klasowymi, kancelarią dyrektora, poczekalnią dla nauczycieli, izbą sekretarza, izbą lekarza, aulą, dwoma pokojami na bibliotekę nauczycielską, mieszkaniem służbowym dyrektora i pedla — 4) sala gimnastyczna — 5) wychodki dla uczniów — 6) mała szopa, przynależna do obu mieszkań służbowych

Główny budynek szkolny ma wiele stron ujemnych tak pod względem struktury, niezgodnej z obecnymi wymaganiami higieny, jak pod względem rozmiarów sal. Jest w nim jednak możliwość dopuszczenia dostatecznej ilości światła słonecznego i powietrza tak, że młodzież we wszystkich salach ma zapewnione warunki zdrowia. Podnosi te warunki ustronne położenie budynku, wśród drzew i ogrodów, przy wielkich boiskach. Wręcz przeciwnie trzeba mówić o pomocniczym budynku poklasztornym. Jest on bowiem tak zużyty, iż przebywanie w nim łączy się tylko ze szkodą dla zdrowia. Sala gimnastyczna jest za mała i źle ogrzewana.

Główny budynek szkolny

Kościół szkolny, dawniej O. O. Bernardynów

Rada Pedagogiczna na końcu roku szkoln. 1928/29

Dr. Stanisław Węckowski,
wizytator naszego gimnazjum
przez całe dziesięciolecie

Ignacy Stein,
pierwszy polski dyrektor naszego
gimnazjum

III. KRONIKA ZAKŁADU ZA ROK 1928/29

Rok szkolny 1928/9 zaczął się nabożeństwem dnia 3. września. Podczas wakacyj przeprowadziło się naprawę pieców i drobne roboty malarskie w salach do nauki kosztem 3490 zł z taksy administracyjnej. Z budżetu państwowego dostaliśmy 30.000 zł i za to odnowiliśmy połowę dachu na kościele, uzupełniliśmy pokrycie wież kościelnych, zaopatrzyliśmy okna kościoła w siatkę ochronną, przeprowadziliśmy adaptacje w sali gimnastycznej i uzupełniliśmy instalację światła elektrycznego.

Oplata szkolna wynosiła po 55 zł, za pół roku. Uwolniło się od całej opłaty 10% ogółu uczniów, od połowy zaś w I. półr. 105, w II. półr. 82. — W całym roku 1928/9 zapłacili uczniowie 38.197,50 złotych. Z tego odesłaliśmy do Skarbu Państwa 6390 zł, do Minist. Ośw. 12161,25 zł, na zabawy przypadło 1041,75 zł, reszta zaś 18.064,50 zł pozostała na bieżące wydatki administracyjne i na pomoce naukowe.

Administracja budynkami szkolnymi nastroczała w tym roku wiele trudności głównie dlatego, że zima 1928/9 była bardzo sroga. Zużyliśmy więc węgla o 17.000 kg więcej, niż innych zim, a nadto instalacja wodna i gazowa, tudzież kanały wymagały powtarzającej się naprawy. Wszystko to naraziło szkołę na więcej niż 2000 zł wydatków nieprzewidzianych.

Egzamin wstępny do klasy pierwszej odbył się w dniach 18, 19 i 20 czerwca 1928. Egzaminowano 97 kandydatów. Egzamin zdało pomyślnie 49 (62%).

Egzamin wstępny do klas wyższych składano dnia 22. czerwca. Zgłosiło się 3 kandydatów i wszyscy weszli do gimnazjum.

Na początku roku szkolnego było uczniów 442. Umieściło się ich w 16 klasach tak, że każda klasa miała po 2 oddziały.

Nauka napotkała na niebywale trudności z powodu zabrania od nas 6 nauczycieli bądź na wyższe stanowiska bądź do innych szkół bez dostatecznej ilości następców. Grono nauczycielskie kompletowało się powoli aż do Bożego Narodzenia w ten sposób, że posada jednego nauczyciela języków starożytnych pozostała nie-

obsadzona i dlatego dyrektor uczył przez 21 godzin w tygodniu od 1. listopada do końca roku szkolnego.

Nieobecność nauczycieli w szkole powtarzała się nie częściej, niż lat poprzednich. Najdłużej był poza szkołą, bo aż 6 tygodni, prof. Dr. Fenikowski z powodu zakaźnej choroby w domu.

Zdrowie uczniów nie pozostawiało nic do życzenia, pomimo silnych mrozów i panującej w mieście grypy. Jeżeli w jednej lub drugiej klasie bywało uczniów mniej na nauce, niż się oczekiwało, to trzeba szukać powodu raczej w opieszałości uczniów i w niedostatecznej trosce opieki domowej o pracowitość dzieci. Było jednak także kilka wypadków poważniejszej choroby, po której uczniowie wyjeżdżali na rekonwalescencję do sanatorjów, a nawet dwu odebrano ze szkoły. Więcej o tem na dalszych stronicach, w sprawozdaniu lekarza szkolnego.

Draski Alfons,

uczeń klasy drugiej,

zmarł dnia 26. marca 1929 na zapalenie opon mózgowych

Karność wewnątrz szkoły zadowalała. Kar poważniejszych niemal nie stosowało się, ani też nie wydano nikogo za złe sprawowanie się lub za zupełne nieuctwo.

- 1.—4. LISTOPADA były ferje wypoczynkowe w łączności z dniem Wszystkich Świętych i Dniem Zadusznym.
4. LISTOPADA nauczyciele szkół podległ. Kuratorjum Szkolnemu i młodzież tych szkół żegnała ustępującego z urzędu Pana Kuratora Bernarda Chrzanowskiego. Uroczystość odbyła się w auli uniwersyteckiej. Występował tam nasz chór szkolny pod kierownictwem naucz. Rosenberga ze śpiewami: „O cześć i pozdrowienie“ kantata J. Galla, „O polski kraju święty“ F. Nowowiejskiego, „Zaślubiny Bałtyku“ F. Nowowiejskiego.
10. LISTOPADA obchodziliśmy 10-lecie niepodległości Polski. W wilgę dnia tego zebrali się w auli szkolnej uczniowie trzech klas niższych. Przemawiał do nich Dyrektor Zakładu; potem nastąpiły śpiewy i deklamacje stosownie dobrane. Obchód główny odbył się 10. listopada rano, dla uczniów starszych, w auli szkolnej, po nabożeństwie uroczystem. Przemawiał prof. Tarnawski — i uczeń kl. VIII-ej, St. Krokowski.

Resztę programu wypełniły śpiewy, muzyka i deklamacje. Odegrano też pełne nastroju sceny patriotyczne p. t. „Jedenasty Listopada“, które na tę uroczystość napisał wierszem wymieniony przed chwilą uczeń kl. VIII-ej, St. Krokowski. (Poemacik przyjęto bardzo gorąco, gdyż zasługiwał na to swem silnem uczuciem i bardzo szczęśliwem przesunięciem przed oczyma widza wszystkich bojowników o wolność Polski, od konfederata barskiego aż do orlęcia lwowskiego. Na prośbę osób starszych z miasta i za zewoleniem Kuratorjum odegrano widowisko jeszcze raz w mieście, w sali domu Królowej Jadwigi na dochód Konferencji św. Wincentego à Paulo przy kościele farnym). Na obchód raczył przybyć Pan Naczelnik Wydziału II. w Kuratorjum. Równocześnie z naszym obchodem złożyła deputacja młodzieży szkolnej wieniec na grobach powstańców wielkopolskich z r. 1918, na cmentarzu w Górczynie. Także nasza szkoła dała wieniec od siebie, przy czem w imieniu młodzieży gimnazjalnej całego miasta przemówił nasz uczeń kl. VIII-ej J. Górski.

13. LISTOPADA dali uczniowie nasi „wieczorek“ dla zaproszonej publiczności, celem uczczenia 10-ej rocznicy niepodległości Polski. Przemawiał prof. Biliński. — Odegrano powyżej wspomniane sceny p. t. „Jedenasty Listopada“. — Deklamowano solo: J. Mączki „Przysięgę“ i Relidzińskiego „Polska powstała...“ Deklamowano chóralnie: J. Mączki „Wstań Polsko moja“ i „Krwawy spadek“. Śpiewał chór szkolny: F. Nowowiejskiego „Hymn Rzeczypospolitej“, „O polski kraju święty“ i „Zaślubiny Bałtyku“. Wieczorek zaszczycił swą obecnością Pan Kurator i Panowie Wizytatorowie.
29. LISTOPADA, jak co roku, zamiast pierwszej lekcji było nabożeństwo żałobne za wszystkich, którzy w latach niewoli przelali krew za wybawienie Ojczyzny.
3. GRUDNIA mówił w auli szkolnej do starszych uczniów naucz. Krzyżanowski z powodu dziesięciolecia niepodległości Czechosłowacji.

OD 16. DO 19. GRUDNIA była w auli naszej wystawa przedmiotów, które szkoły w mieście Poznaniu podały do wyboru na Powszechną Wystawę Krajową z zakresu nauk humanistycznych. Z innych grup przedmiotów nauki była wystawa w innych budynkach w mieście. Zakład nasz obesłał wszystkie działy.

FERJE ŚWIĄT BOŻEGO NARODZENIA trwały od 23. grudnia do 2. stycznia.

31. STYCZNIA dostali uczniowie świadectwa półroczne, poczem nastąpiły 4 dni wolne od nauki („małe wakacje“).

OD 11. DO 16. ŁUTEGO nie było nauki z powodu wielkich mrozów.

19. MARCA nie było nauki z okoliczności imienin Pierwszego Marszałka Polski. Po nabożeństwie mówił do uczniów w auli szkolnej prof. Konieczny.

FERJE WIELKANOCNE trwały od 28. marca do 3. kwietnia.

MATURA ZWYCZAJNA NASZYCH UCZNIÓW odbyła się:

a) pisemna 20., 22. i 23. marca — b) ustna od 9. do 12. kwietnia. Więcej o tem w dalszym, osobnym rozdziale.

3. MAJA święciliśmy rocznicę narodową uroczystem nabożeństwem.

17. MAJA chór nasz pod kierownictwem naucz. Rosenberga wystąpił w zbiorowym koncercie chórów gimnazjalnych z okoliczności otwarcia Powszechnej Wystawy Krajowej. Chór nasz śpiewał: Gorczyckiego „Gaude Mater Polonia“, Biernackiego „Pieśń Wiosenną“, Kazury „W gaju zielonym“.

SPOWIEDŹ Z KOMUNJĄ ŚW. odprawili uczniowie 3 razy: 18., 19. i 20. września w łączności z rekolekcjami — 17. i 18. stycznia — 9. i 10. kwietnia.

PIERWSZĄ KOMUNJĘ ŚW. przyjęło 6 uczniów najmłodszych dnia 14. kwietnia.

NABOŻEŃSTWA SZKOLNE odbywały się każdej niedzieli i święta w kościele szkolnym. W miesiącu styczniu i lutym bywała tylko msza z opuszczeniem kazania z powodu zimna w kościele.

DOBROWOLNE SKŁADKI UCZNIÓW za zgodą i na zachętę władz: a) na fundusz olimpijski złożono 65,56 zł — b) na Bułgarów dotkniętych klęską trzęsienia ziemi 149,28 zł — c) „Tydzień dziecka“ 42,40 zł — d) Towarzystwu Szkoły Ludowej jednorazowo 25 zł za kalendarzyki na r. 1928 — e) Towarzystwu Straży mogił polskich bohaterów trzy razy po 10 złotych — f) Na „Ochronkę im. B. Chrzanowskiego“ ku uczczeniu zasług pierwszego kuratora szkolnego poznańskiego i na pamiątkę 10-lecia niepodległości Polski 1200 zł — g) Tow. Czyteln. Ludowych w Poznaniu jako dar narodowy 3. maja 200,63 zł — h) na druk tego Sprawozdania 668 zł.

POZA SZKOŁĄ uczestniczyli uczniowie pod przewodnictwem nauczycieli w takich publicznych obchodach i widowiskach: 22. września oglądało 109 uczniów film „Chang“. — 10. listopada było 59 uczniów na przedstawieniu Korzeniowskiego „Starego kawalera“. — 15. listopada ponad 300 uczniów oglądało

film „Pan Tadeusz“. — 24. listopada było 46 uczniów na przedstawieniu Molierowego „Chorego z urojenia“. — 14. grudnia było 168 uczniów na przedstawieniu „Wesele na Kurpiach“. — 22. kwietnia ponad 300 uczniów oglądało film propagandowy „Śląsk, żrenica Polski“. — Od 17. maja bywali uczniowie na przedstawieniach scenicznych, dawanych w Teatrze Szkolnym, który urządziły władze szkolne w budynkach Gimnazjum im. Dra Marcinkowskiego na czas Wystawy.

SZTANDAR SZKOLNY piastowała kl. VIII, a mianowicie: St. Jańczak jako chorąży, Z. Bogajewski i B. Szulc jako giermkowie.

31 MAJA zakończono rok szkolny uroczystem nabożeństwem i rozdaniem świadectw rocznych. Zakończono tak wcześniej dlatego, że budynki szkolne w Poznaniu oddano na kwatery dla wycieczek młodzieży szkolnej i innych zespołów na Powszechną Wystawę Krajową. Dla pokrycia straty miesiąca czerwca dla nauki skrócono ferje świąt Bożego Narodzenia i Wielkanocy i nie dano feryj Zielnych Świątek.

WYSTAWĘ ZWIEDZĄ NASI UCZNIOWIE w pierwszych dniach czerwca pod przewodnictwem swych gospodarzy klas.

IV. PERSONEL SZKOLNY

NA KOŃCU ROKU SZKOLNEGO 1928/29

A) DYREKTOR:

1. OSTROWSKI DEZYDERY uczył łąc. IIIa, b, VIIb, gr. VIIa, razem 21 godzin tygodniowo.

B) NAUCZYCIELE ETATOWI:

2. ABGAROWICZ KAZIMIERZ, zawiadowca czasopism, gospodarz kl. IIb; uczył łąc. IIb, Va, VIa, gr. IVa, razem 23 godzin tygodniowo.
3. BOCHENSKI JAN, zawiadowca zbioru przyborów do nauki rysunku; uczył rysunku Ia, b, IIa, b, IIIa, b, IVa, b, Va, b, pisma Ia, b, razem 24 godzin tygodniowo.
4. DR. DREŻEPOLSKI ROMAN przez cały rok kierował samodzielnie Gimnazjum im. Bergera w Poznaniu.
5. DUBAS FRANCISZEK, gosp. kl. Ib; uczył łąc. Ib, IVb, gr. VIIIa, b, razem 21 godzin tygodniowo.
6. DUDA JAN, zawiadowca biblioteki nauczycielskiej, gosp. kl. Vb; uczył łąc. Vb, VIIa, VIIIb, gr. Vb, razem 24 godzin tygodniowo.
7. DZIKOWSKI MAKSYMILJAN, gosp. kl. IIa; uczył franc. IIa, IVb, Va, b, niem. IIIa, Va, b, VIa, b, razem 25 godzin tygodniowo.
8. DR. FENIKOWSKI MARJAN, gosp. kl. Ia; uczył łąc. Ia, VIIb, gr. IVb, VIIb, razem 23 godzin tygodniowo.
9. DR. HUSS JÓZEF, zawiadowca zbioru i pracowni fizycznej, gosp. kl. VIIb; uczył matem. Ia, IIb, IVa, VIIa, b, fiz. VIIa, b, razem 20 godzin tygodniowo.
10. X. JANICKI JULJAN, kawaler krzyża oficerskiego orderu „Polonia Restituta“, honorowy kanonik kapituły św. Marji Magdaleny w Poznaniu, radca duchowny a. h. uczył rel. IIIb, IVb, Vb, VIb, VIIb, razem 10 godzin tyg. (Żniżka zajęcia na rok 1928/9 w myśl art. 37 Ustawy o stosunkach służbowych nauczycieli z 1. lipca 1926 — reskr. Min. WR. i OP. z 11. czerwca 1928 No II. 8730), a nadto wygłaszał egzorty święteczne.

11. KONIECZNY MIECZYŚLAW, opiekun drużyn harcerskich, gosp. kl. IIIb; uczył pol. Va, franc. IIIb, VIb, VIIa, b, VIIIb, razem 20 godzin tygodniowo.
12. KRZYŻANOWSKI KAROL, uczył hist. IIa, IVa, Va, VIb, VIIa, b, geogr. IVa, Va, razem 22 godzin tygodniowo.
13. NAMYSŁ STANISŁAW, zawiadowca biblioteki dla uczniów, gosp. kl. VIIa; uczył pol. IVb, VIa, VIIa, b, VIIIa, razem 19 godzin tygodniowo.
14. OSTROWSKI MIECZYŚLAW, gosp. kl. IVb; uczył matematyki IIIa, b, IVb, Va, VIb, VIIIa, b, razem 19 godz. tyg.
15. DR. PRONIEWSKI BOLESŁAW, gosp. kl. Va; uczył łąc. IVa, gr. Va, niem. IIIb, IVa, b, razem 20 godzin tygodn.
16. ROSENBERG JAN, uczył śpiewu Ia, b, IIa, b, IIIa, b, gimnast. Ia, b, IIa, b, prowadził chór szkolny, razem 24 godzin tygodniowo.
17. X. SKÓRNICKI LEON, uczył rel. Ia, b, IIa, b, IIIa, IVa, Va, VIa, VIIa, VIIIa, b, razem 24 godz. tyg., a nadto wygłaszał egzorty świąteczne.
18. STANKIEWICZ BRONISŁAW, gosp. kl. VIa; uczył łąc. IIa, VIIIa, gr. VIa, b, razem 21 godzin tygodniowo.
19. TARNAWSKI ALEKSANDER, zawiadowca zbioru map i obrazów, gosp. kl. VIIIa; uczył hist. Vb, VIa, VIIIa b, geogr. Ib, IIa, IIIa, Vb, razem 23 godzin tygodniowo.
20. URBĄSKI BRONISŁAW, gosp. kl. IVa, uczył pol. IVa, Vb, franc. IIb, IIIa, IVa, VIa, VIIIa, razem 25 godz. tyg.
21. VOGEL PAWEŁ, kancelaryjny pomocnik dyrektora, zawiadowca zbiorów przyrodniczych, gosp. kl. VIb; uczył natur. Ib, IIa, VIa, b, VIIa, b, razem 18 godz. tyg.
22. WĘGRZYNOWICZ MARJAN, gosp. kl. VIIIb; uczył matem. Ib, IIa, Vb, VIa, fiz. VIIIa, b, razem 21 godz. tyg.
23. WOŃSKI JULJAN, zawiadowca sali gimnastycznej, kierował gimnastyką (wychowaniem fizycznym) uczniów od kl. IIIa wzwyż i hufcem szkolnym przez 26 godzin tyg., a nadto w 5 miesiącach letnich popołudniowymi zabawami uczniów przez 10 godzin tygodniowo.

C) NAUCZYCIEL KONTRAKTOWY:

24. BILIŃSKI JAN był naszym nauczycielem etatowym do 31. grudnia 1928 i uczył w tym czasie pol. Vb, VIb, VIIIb, prop. fil. VIIa, b, VIIIa, b, razem 19 godz. tyg., a nadto był gosp. kl. VIIIb; od 1. stycznia objął stanowisko inspektora szkolnego na miasto Poznań i dlatego zatrzymał u nas tylko naukę w kl. VIII (pol. VIIIa, filoz. VIIIa, b, razem 8 godz. tyg.) w charakterze nauczyciela kontraktowego do końca r. 1928/9.

25. MACHNIKOWSKI SYLWESTER, gosp. kl. IIIa; uczył przez cały rok hist. Ia, b, IIb, IIIa, b, IVb, geogr. Ia, IIb, IIIb, IVb, razem 23 godzin tygodniowo.
26. PAJĄK PAJĄKOWSKI JAN uczył od 7. stycznia 1929 pol. Ia, b, IIa, b, IIIa, b, VIIb, razem 28 godz. tyg.
27. TEODOROWICZ FELIKS uczył od 16. września 1928 natur. Ia, IIb, IIIa, b, razem 14 godzin tygodniowo.
28. DR. ZAWIRSKI ZYGMUNT, prof. Uniw. Pozn., uczył od 16. stycznia 1929 prop. fil. VIIa, b, razem 4 godz. tyg.

D) LEKARZ SZKOLNY:

29. DR. KARCHOWSKI JAN, radca sanitarny.

E) SŁUŻBA SZKOLNA:

30. MALINOWSKI TEODOR, pedel prowizoryczny.
31. MENDUS MICHALINA, kontraktowa pomocnica pedla.

ZMIANY W PORÓWNANIU Z ROKIEM 1927/28:

1. ODRON JAN mianowany wizytatorem szkół w Okręgu Szkolnym Poznańskim, z dniem 1. września 1928.
2. PERTEK KAZIMIERZ był naszym nauczycielem etatowym do dnia 30. października 1928 i uczył w tym czasie łącz. IIIa, b, VIIb, gr. VIIa, niem. Va, b, razem 24 godzin tyg., a nadto był gosp. kl. IIIa; z dniem 1. listopada 1928 przeniesiony na takie same stanowisko do państw. gimnazjum w Rogoźnie.
3. SĘDZIERSKI LEONARD przeniesiony na takie same stanowisko do państw. gimnazjum im. św. Jana Kantego w Poznaniu z dniem 1. września 1928.
4. WANTUCH ANDRZEJ z dniem 1. września 1928 objął samodzielne kierownictwo państw. gimnazjum im. D-ra Marcinkowskiego w Poznaniu, a z dniem 1. lutego 1929 mianowany został dyrektorem tegoż gimnazjum.
5. SAUTER WIESŁAW, 6. X. SKÓRNICKI MICHAŁ i 7. ZARACH ALFONS odeszli stąd z końcem roku 1927/8, po wygaśnięciu umowy.
8. MACHNIKOWSKI SYLWESTER dalej zakontraktowany na cały rok 1928/9.
9. PAJĄK-PAJĄKOWSKI JAN, kandydat stanu nauczycielskiego, zakontraktowany na czas od 7. stycznia 1929 do końca r. szk. 1928/9.
10. TEODOROWICZ FELIKS, poprzednio nauczyciel etatowy w Rawiczu, zakontraktowany na czas od 16. września 1928 do końca r. szk. 1928/9.

11. DR. ZAWIRSKI ZYGMUNT, prof. Uniw. Pozn., zakon-
traktowany na czas od 16. stycznia 1929 do 31. maja 1929.
12. DUDA JAN przeniesiony do nas z państw. gimnazjum im.
Dra Marcinkowskiego w Poznaniu od 1. września 1928.
13. DR. FENIKOWSKI MARJAN przeniesiony do nas z pań-
stwowego gimnazjum św. Jana Kantego w Poznaniu od 1.
września 1928.
14. DZIKOWSKI MAKSYMILJAN, poprzednio nauczyciel
gimnazjum państwowego w Kościanie i w miejskim gim-
nazjum w Bydgoszczy, mianowany naszym nauczycielem
etatowym z dniem 1. września 1928.
15. DR. KOLBUSZEWSKI STANISŁAW, przeniesiony do
nas z państw. gimnazjum im. Paderewskiego w Poznaniu,
pełnił obowiązki nauczycielskie od 27. września 1928 do 8.
listopada 1928, poczem chorował, a wreszcie 26. listopada
1928 zrezygnował ze stanowiska i ustąpił ze służby państwo-
wej wogóle. (Uczył j. pol. Ia, b, IIa, b, IIIa, b, razem 24
godzin tygodniowo).

Bibl. Jag.

V. NAUKA

1. PLAN NAUKI

Zakład nasz jest pełnem gimnazjum klasycznym typu dawnego czyli 8-klasowem z nauką języka łacińskiego od kl. I i jęz. greckiego od kl. IV, tudzież z matematyką przy maturze.

Od roku 1924/25 obowiązuje w nauce „Program gimnazjum dawnego typu klasycznego z językiem wykładowym polskim” zatwierdzony rozp. Min. W. R. i O. P. z dnia 21. sierpnia 1923 Nr. 11. 6855. Zgodnie z tem odbywała się u nas nauka w roku 1928/29 w następującym wymiarze lekcyj tygodniowo:

Przedmiot nauki	K l a s a								Razem
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
Religia	3	2	2	2	2	2	2	2	17
Język polski	4	4	4	3	3	4	4	4	30
Język łaciński . . .	6	5	5	5	6	6	6	6	45
Język grecki	—	—	—	6	6	5	5	5	27
Język francuski. . .	—	4	4	4	4	4	3	3	26
Historja	2	2	2	4	3	3	3	4	23
Geografja.	2+1	2	2	2	2	—	—	—	10+1
Matematyka	4	3	3	3	3	3	2	2	23
Fizyka	} 2	4	4	—	—	—	3	4	} 23
Przyroda				—	—	4	2	—	
Proped. filozofji . .	—	—	—	—	—	—	2	2	4
Pismo	2	—	—	—	—	—	—	—	2
Rys. i praca ręczna	4	2	2	2	2	—	—	—	12
Gimnastyka	2	2	2	2	2	2	2	2	16
Śpiew	2	2	2	—	—	—	—	—	6
Razem	33+1	32	32	33	33	33	34	34	264+1

Jako przedmiotu nadobowiązkowego uczono języka niemieckiego w kl. III, IV, V, VI., w 6 oddziałach, po 3 godziny tygodniowo w każdym.

W kl. I nie było nauki pracy ręcznej z powodu braku stosownych urządzeń. Wobec tego było w kl. I-ej tylko 31 + 1 godzin tyg. zajęcia.

Nadto jako dobrowolne zajęcie był w zakładzie chór śpiewaków (4 godz.), hufiec szkolny (2 godz.) i zabawy popołudniowe (10 godz.).

2. POMOCE NAUKOWE

1. BIBLIOTEKA NAUCZYCIELSKA wzrosła w roku szk. 1928/9 o 148 dzieł w 177 tomach kosztem 783 zł z funduszu administracyjnego. Cały zbiór obejmuje 6.222 dzieł w 12.271 tomach. Ważniejsze nabytki: Wielands Sämmtliche Werke (dar WP. Prof. Uniw. Dra Kleczkowskiego); Ludwig, Napoleon; Smoleński, Morze i Pomorze; Mereżkowski, Julian Apostata; Hense-Leonard, Griech.-röm. Altertumskunde; T. Lucretius Carus, De rerum natura (po niemiecku); Suetonius, Vitae Caesarum t. I (po niemiecku); Waetzold, Das klassische Land; Parandowski, Dwie wiosny; Dr. Regorowicz, Dzieje Krakowskiej Akademii Sztuk Pięknych (dar autora); Sinko, Od Olimpu do Olimpji; Arcta Słownik ortograficzny języka polskiego; Komarnicki, Teatr szkolny; Cramer, Der lat. Unterricht; Kreutzinger, Topografja (dar Min. Ośw.); Św. Augustyn, Wyznania (Pisma Ojców Kościoła t. IX); Niemcówna, Dydaktyka historii; Rauschen, Zarys patrologji; Antoniewicz, Archeologia Polski; Stöckl i Weingärtner, Historia filozofji w zarysie; Kossak-Szczucka, Złota wolność. — Nadto prenumerowaliśmy 25 czasopism: Język polski, Poradnik językowy, Przegląd współczesny, Przegląd powszechny, Mercure de France, Gnomon, Archäologischer Anzeiger, Kwartalnik klasyczny, Kwartalnik historyczny, Kronika poznańska, Z otchłani wieków, Czasopismo geograficzne, Geographischer Anzeiger, Ziemia, Przyroda i technika, Mathesis polska, Kwartalnik filozoficzny, Muzeum, Oświata i wychowanie, Praca ręczna w szkole (z daru Minist. Ośw.), Harcerz, Hare mistrz, Wychowanie fizyczne, Stadjon, Sport Wodny.

2. BIBLIOTEKA DLA UCZNIÓW powiększyła się w roku 1928/9 o 34 dzieł w 36 tomach, kosztem 393 zł z funduszu administracyjnego. Cały zbiór obejmuje 85 dzieł francuskich, 2940 niemieckich, 2156 polskich. Uczniowie otrzymywali książki do domu co dwa tygodnie. Rozmiary czytelnictwa wyjaśniają nast. liczby:

Klasa	Ilość uczniów w klasie	Ilość czytających	Ilość dzieł wypożyczonych
II	— 63	49	293
III	— 78	37	199
IV	— 81	47	421
V	— 45	23	155
VI	— 53	23	183
VII	— 35	31	288
VIII	— 36	27	219
razem	391	237	1758

Korzystało zatem z biblioteki 61% ogółu uczniów; na jednego czytelnika przypada średnio 7,42 książek.

3. MAPY, OBRAZY I T. P. DO NAUKI GEOGRAFJI. HISTORJI, ARCHEOLOGJI I SZTUKI. Na końcu roku 1928/29 cały zbiór posiada: 27 wieszadeł na obrazy i mapy, 118 map ściennych do geografji i 68 do historji. 34 map podręcznych, 1 mapę plastyczną, 176 ściennych obrazów do geografji, 128 do historji i sztuki, obrazy ścienne do nauki języków i obrazy dekoracyjne, 24 przyborów do nauki geografji, jak globusy, tellurja, zenitarjum, horyzontarja, kompas, barometr, termometr, taśma miernicza i t. d., 90 obrazów i tablic ściennych, tudzież 251 fotografii do archeologii. W r. 1928/29 dział ten otrzymał na pomoce naukowe z funduszków własnych 30 zł 10 g, a z funduszków Kuratorjum, przeznaczonych na Powszechną Wystawę Krajową, 350 zł. — Z tych kwot zakupiono: J. Suskiego Wykres organizacji władz i urzędów państw. Rzeczypospolitej Polskiej, St. Pawłowskiego Mapę Kościoła rzymsko-katol. w Polsce, Czyżyckiego i Huberta Jak wykonać samemu pomoce naukowe oraz 4 przyrządy do demonstracji pozornego ruchu słońca i rzeczywistych ruchów ziemi, pomysłu prof. A. Tarnawskiego.

4. GABINET FIZYKALNY nie powiększył się w r. 1928/9. Kupowało się tylko chemikalja i łatwo niszczące się narzędzia do nauki doświadczalnej. Zakupiono też celem stworzenia pracowni uczniów 10 stosownych stołów sosnowych (0,80 × 0,80 m) i 20 stołków za 1045 zł z funduszu administracyjnego. — W księdze inwentarza zajmują przyrządy do nauki mechaniki 90 pozycji, kaloryki 45, akustyki 50, optyki 56, magnetyzmu 12, elektrostatyki 32, o prądzie elektrycznym 95, kosmografji 2, chemji 425.

5. GABINET PRZYRODNICZY ma ciągle niestosowne pomieszczenie i bardzo zużyte umeblowanie. Zbiór nie powiększył się w r. 1928/29. Cały zbiór obejmuje: a) do zoologii 665 okazów, — b) muszli 384 sztuk, — c) do botaniki 145 preparatów, — d) do mineralogji 2118 okazów, — e) do paleontologii 85 okazów, — f) do kultury prehistorycznej 21 okazów, — g) tablic i obrazów do różnych działów nauki 120, — h) przyrządów pomocniczych 120, — i) do nauki somatologii 113 specjalnych przedmiotów.

6. PRZYBORY RYSUNKOWE. W roku 1928/29 ten dział nie zmienił się w niczem. Mamy tu: a) modeli gipsowych 129, — b) glinianych, fajansowych, porcelanowych 209, — c) szklanych 21, — d) drewnianych 104, — e) metalowych 61, — f) preparatów przyrodniczych 150, — g) książki, kartony, obrazki i t. p. wypełniają 25 pozycyji księgi inwentarza.

7. DLA GIMNASTYKI CZYLI DLA WYCHOWANIA FIZYCZNEGO, jak corocznie, głównie łożyło się na naprawę przyborów uszkodzonych i na zakupienie przyborów nowych w miejsce szybko zużywanych przy grach i zabawach. W księdze inwentarza przyborów gimnastycznych zajmuje: a) urządzenie sali 78 pozycji, — b) luźne przybory i przyrządy do gimnastyki 98, — c) umeblowanie 47, — d) „różne“ 11, — e) przybory do gier i zabaw 66, — f) do lekkiej atletyki 36, — g) urządzenie boiska 23, — h) dla wioślarstwa 58.

8. DLA ŚPIEWU I MUZYKI posiada Zakład nuty i instrumenty muzyczne. Na końcu roku 1928/29 zbiór nut obejmuje 297 sztuk kompozycji choralnych, partytur, śpiewników itp. Instrumentów zaś muzycznych mamy 10: fortepjan, pianino, harmonjum, małe fisharmonjum, skrzypce, altówkę (viola), violoncello, kontrabas, flet i flet szkolny.

3. TEMATY PRAC POLSKICH W KLASACH NAJWYŻSZ.

(Gwiazdka oznacza pracę domową).

KL. VIa. 1. Ułożyć tytuł i dyspozycję i napisać wypracowanie na temat nadchodzącej pory jesiennej. 2.* Znaczenie oszczędności w życiu jednostek i narodu. 3. Stanowisko i znaczenie J. Kochanowskiego w literaturze polskiej. 4.* Ogród a szkoła (w formie porównania). 5. Dosadność zwrotów i porównań u W. Potockiego. 6.* Czy słuszne jest twierdzenie poety rzymskiego: *Crescit in adversis virtus*? 7. Żołnierz spartański a rycerz średniowieczny. 8.* Skutki złego wychowania (na podst. „Przyp. Doświadczyńskiego“). 9. Mój dorobek umysłowy w klasie VI.

KL. VIb. 1. Dlaczego uczymy się literatury? 2.* O oszczędności i sposobie oszczędzania. 3. Indywidualizacja w „Pieśni Świętojańskiej o Sobótce“ Kochanowskiego. 4.* Gazetka szkolna. 5. Czy Stanisław Konarski zasłużył na medal: *Sapere auso*? 6.* Co czytać i jak czytać. — 7. Jakie typy ludzi przedstawia Krasicki w Satyrach. — 8.* Wyjaśnić i rozwinąć myśl przysłowia Maksymiljana Fredry: „Cudze rzeczy wiedzieć ciekawość jest, a swoje potrzeba“.

KL. VIIa. 1. Wśród jakich wpływów rozwijała się młodociana dusza K. Brodzińskiego? 2.* Znaczenie oszczędności w życiu jednostek i narodu. 3. Myśl przewodnia w „Farysie“. Motto: *Si fractus illabatur orbis, impavidum ferient ruinae*. Horatius. 4.* Objawy sarmatyzmu w „P. Tadeuszu“. 5. Życie Słowackiego w świetle jego „Testamentu“ 6.* Czy nauka gramatyki może ziścić nadzieje K. Drzewieckiego († 1922), który ostatnie

wydanie swej książki oddawał w ręce młodzieży „z myślą, żeby wszystkie dzieci jednej Polski wzajem się kochały i wytworzyły naród tak zrośnięty, iż raczejby zginął, niż znów dał się rozedrzeć“. 7. Siła i rozum, jako dwa motywy twórczości.

- KL. VIIb. 1.* Znaczenie oszczędności w życiu jednostek i narodu. 2. Czy trafną jest autocharakterystyka K. Brodzińskiego, że poezja jego „była skromnym dzwonkiem wiejskiego kościółka, który tę ma tylko zasługę, iż najraniej wzywał do nabożeństwa i prac rolniczych....“? 3.* Mickiewicz jako kolorysta. 4. Który z sonetów krymskich A. Mickiewicza podoba mi się najbardziej i dlaczego? 5.* Rozważania ucznia gimnazjalnego w dniu 10-lecia „Odrodzonej Polski“.

Motto: Ojczyzna nasza.... to my!

Jakimi każdy z nas.... jakimi my....

Taką i Ona też będzie:

Odróźmy się, a i Ona się też odrodzi,

Dobądźmy moc z siebie, a i Ona potężną będzie....

Bo my, a Ojczyzna nasza, to jedno,

Ojczyzna nasza.... to my!

6. Sylwetka ucznia naszych czasów. 7. Sokrates sędzią swoich sędziów (na podst. „Apologii“ Platona).

- KL. VIIa. 1.* Triumfy lotnictwa. 2. Przyszłość Polski podług „Przedświtu“ Z. Krasińskiego. 3.* Znaczenie oszczędności w życiu jednostek i narodu. 4. Rozwinąć myśli, zawarte w ostatnim sonecie Asnyka: „Nad głębiami“. 5. Moje plany i pragnienia w obecnym roku szkolnym. (Chwila refleksji na temat matury i przyszłego zawodu).

- KL. VIIb. 1. Jak może młodzież gimnazjalna uczcić dziesięciolecie Polski? 2.* Znaczenie oszczędności w życiu jednostki i narodu. 3. Irydjon a Konrad Wallenrod. 4.* Co mnie w poezji Krasińskiego pociąga, a do czego odnoszę się krytycznie? 5. Jak ocenia Asnyk powstanie styczniowe i pokolenie popowstaniowe?

4. LEKTURA AUTORÓW ŁACIŃSKICH I GRECKICH

- KL. IVa. Caes. B. G. I 1—6, 27—29; II 1—3, 5—11; IV 1—3, 16—23; V 12—14; VI 11—24; VII 1—5, 68—90. — Ovid. Metamorph. ustępy wybrane: Złoty wiek, Potop, Cerera i Prozerpina; Fasti: Założenie Rzymu; Tristia: De vita sua.

- KL. IVb. Neposa Żywot Attyka — Caes. B. G. I 1—6, 27—29; II 1—3, 5—11; IV 1—3, 16—19; VI 11—20, 21—24; VII 1—5, 29—31, 63—90. — Ovid. Metamorph. ustępy wybrane: Złoty wiek, Potop, Cerera i Prozerpina; Fasti: Założenie Rzymu; Tristia: De vita sua.

- KL. Va. Sallust. *Bellum Iugurthinum* w skróconem wydaniu Rapaporta. — Cic. de imp. Cn. Pompei. — Cic. in Catil. IV jako lektura domowa. — Xenoph. według książki Bednarowskiego, z *Anabasis* 8 ustępów, z *Cyropedji* 2 ustępy.
- KL. Vb. Sallust. *Bellum Iugurthinum* w skróconem wydaniu Rapaporta. — Cic. de imp. Cn. Pompei. — Cic. in Catil. I. — Xenoph. według książki Bednarowskiego, z *Anabasis* 9 ustępów, z *Comment.* 1 ustępy.
- KL. VIa. Verg. *Aen.* I. II. IX w oryginale według podręcznika; VI. XII. w polskim przekładzie. — Cic. *Tusc. disp.* I 71—75, II 11—12, III 1—6, V 37—48, 55—67. — Cic. *Laelius* 18—35, 44—58, 62—68. — Cic. de off. I 18—41, 62—69, 84—92. — Cic. epist. ad Atticum II 22, IV 1; ad famil. XIV 4. — *Odysseja* I 1—89, V 1—276, VII, IX, XIII, XXI (kursorycznie), a nadto w przekładzie polskim II. III. IV. VI. VIII. XI. XXII. — *Iliada* I. XVI. XXII (cursor.), a w przekładzie piłskim II. VI. XVII. XXIV.
- KL. VIb. Cic. Cato maior, razem 49 rozdz. według podręcznika Szczepańskiego. — Cic. *Somnium Scipionis* i de republ. I 39, 41—44, 65—69. — Verg. *Ecl.* I; Georg. I 1—42; *Aen.* I 1—157, II, VI 627—900 w oryginale, a nadto po polsku reszta ks. VI. i IX. — *Odysseja* i *Iliada* jak w kl. VIa.
- KL. VIIa. Liv. I 1—30, XXI 1—18. — Horat. *carm.* I. 1. 2. 3. 4. 6. 7. 8. 10. 14. 15. 21. 22. 29. 31. 34. 37. II 1. 3. 7. 10. 14. 17. III 1. 2. 5. 9. 13. 30. IV 3. 7. 12; ep. 2. 7; sat. I 9; epist. I 10. — Platona *Apologja*, *Kryton* i 6 ostatnich rozdz. *Fedona* w oryginale; w przekładzie polskim *Eutyfron* Platona i *Arystofanesa Chmury*.
- KL. VIIb. Liv. XXI 1—18, 30—46, 57, XXII 1—7, 40—50. — Horat. *carm.* I 1. 2. 3. 4. 9. 11. 20. 22. 34. 37. 38. II 2. 3. 9. 14. 18. 20. III 1. 8. 9. 12. 23. 30. IV 3; ep. 1. 2; sat. I 5. 9; epist. I 1. 6. — Platona *Apologja* i *Eutyfron* w całości, z *Me-nona* rozdz. 13, 15, 20, 21 w oryginale; po polsku *Kryton* i z *Fedona* rozdz. 1—13, 64—67.
- KL. VIIla. Tac. *Ann* I 1—15, II 41—43, 53—54, 59—61, III 1—6, IV 1—9, 39—42, 57—59, 67, VI 50—51, XV 38—45, 60—65, XVI 16—19. — Sofoklesa *Antygona* w oryginale; Sofoklesa *Filoktet* i *Eurypidesa Cyklop* w polskim przekładzie. — Kursoryczna lektura Homera.
- KL. VIIlb. Tac. *Ann.* I 1—30, II 69—73, XIV 51—56, 63—64, XV 38—45, 60—65. — Tac. *Germ.* 6—27. — Sofoklesa *Elektra* w oryginale; Sofoklesa *Filoktet* i *Eurypidesa Cyklop* w polskim przekładzie. — Kursoryczna lektura Homera.

VI. WYCHOWANIE

SZKOŁA I-DOM. O postęпах w nauce i o sprawowaniu się uczniów mogli opiekunowie dowiadywać się u nauczycieli 5 razy w roku, podczas t. zw. konferencyj wywiadowczych. Lekarz szkolny korzystał także wielokrotnie z każdej sposobności i wyjaśniał przedstawicielom opieki domowej uczniów, jaka ma być higjena domowa ucznia i jak dom ma rozumieć i przyjmować wskazówki lekarza, dawane uczniom w szkole. Nadto stykała się szkoła bezpośrednio z kołami rodzicielskimi na „wieczorkach“ szkolnych lub na zebraniach harcerskich. Bezpośredniej pomocy domu doznawała szkoła w działalności Komitetu Rodzicielskiego, w którego skład wchodził WWPanowie: B. Adamczewski, R. Leitgeber, M. Nowak, C. Ratajski, Dr. T. Szulc, W. Ziętek. Także poza Komitetem znajdował Dyrektor Szkoły należyte zrozumienie dla każdej odezwy i dla każdego zarządzenia. Wobec ciężkiej powszechnie sytuacji pieniężnej i wobec wcale wysokich opłat szkolnych Dyrektor nie przyjmował darowizn pieniężnych na potrzeby szkoły ani też nie było u nas praktykowanego gdzieś dobrowolnego opodatkowania się do rąk Komitetu. Tylko w miarę konieczności wzywano uczniów do drobnych składek na cele ściśle określone (więcej o tem w rozdziale III). Także to Sprawozdanie wyszło drukiem dzięki dobrowolnym opłatom uczniów. Dyrektor dziękuje całej Publiczności szkolnej i Szanownemu Komitetowi za cenną współpracę.

SODALICJA MARJAŃSKA (pod wezwaniem N. M. P. Niepokalanie Początej i św. Alojzego) rozwijała się w r. 1928/9 nader pomyślnie, do czego przyczynił się w głównej mierze obowiązek należenia do jednego z kół istniejących w łonie Sodalicii. Moderatorem był ks. Leon Skórnicki. Sodalicja liczyła 66 członków z kl. V—VIII. Wspólnych nabożeństw z komunją św. oraz adoracyj w pierwszy piątek miesiąca było ogółem 7, — gdyż w dwu miesiącach panowały zbyt silne mrozy. Łącznikiem między wszystkimi sodalisami były zebrania plenarne-miesięczne, na których wygłaszano referaty aktualne, współczesne: O obowiązku, Sodalicja a Harcerstwo, Znaczenie rodziny dla Kościoła, państwa i społec., Wiara a wiedza nowożytna, Zalety i wady charakteru Polaków, Młodzież a lektura, Modlitwa

i kształcenie woli. Główną jednak pracę prowadzono w kółkach, których istniało w tym roku aż 4, a mianowicie: Koło przygotowania w czasie, które miało na celu stosownymi referatami przygotować nowych członków do przyjęcia na sodalistów. Między innymi ogłoszono tu referaty: Ideał i obowiązki sodalisa, Dlaczego zostałem sodalisem? Historia sodalicii. Podobnie, jak w roku ubiegłym, istniało także Koło apologetyczne z referatami: Z powrotem do Kościoła Chrystusowego (według Ruville'a), Nawrócenie O. Hermana, O celowości w naturze, O Pimejczykach. Koło historyczne wzięło sobie za cel pogłębić materiał szkolny stosownymi referatami. Ponieważ członkami tego koła byli przeważnie uczniowie kl. V, wobec tego referaty dotyczyły początków historii Kościoła katolickiego. Ogółem ogłoszono 12 referatów, a między nimi: Życie pierwszych chrześcijan, Św. Ighacy, Chrystjanizm a cesarze, Edykt Medjolański i jego znaczenie, Patrimonium S. Petri, Władza polityczna papieża w średniowieczu. Wznowiono również Koło społeczno-organizacyjne, aby pouczyć członków, w jaki sposób należy pracować społecznie, i zaznajomić ich z różnymi zasadami pracy społecznej. Członkami tego koła byli uczniowie kl. VII. Na zebraniach ogłoszono razem 6 referatów: Jak układać i wygłaszać referaty? Jak pracować społecznie na ławie szkolnej? Prawdziwy, a fałszywy patryjotyzm, Religja a państwo, Organizacja sodalicii, Zalety i obowiązki urzędników towarzystw społecznych. — Dnia 8. grudnia 1928 przyjęto uroczystie kandydatów do grona sodalistów, z czem łączyła się „herbatka”, urozmaicona występami muzycznymi i deklamatorskimi. — Biblioteka powiększyła się w r. 1928/9 o 14 dzieł z funduszków Sodalicii. — W listopadzie 1928 rzucono myśl, aby ufundować sztandar sodalicyjny. Projekt uzyskał wielkie poparcie i z zapalem zaczęto zbiórkę, która dała dotąd 250 zł (złożone w Banku m. Poznania). Dla sodalistów-maturzystów odbędą się, jak w innych latach, rekolacje zamknięte we dworze WW. PP. Kurnatowskich w Gościszynie.

BRATNIA POMOC UCZNIÓW ma na celu nieść czynną pomoc uczniom niezamożnym gimnazjum naszego. — W tym celu zbiera podręczniki i wypożycza je bezpłatnie, a także gromadzi gotówkę i dopomaga w opłacie czesnego niezamożnym uczniom. — Zbiór podręczników powiększył się obecnie do 669 tomów, szczególnie dzięki ofiarności maturzystów tegorocznych. Po szczegółowym zbadaniu wykazało się jednak, że trzeba wyeliminować 176 tomów z powodu starego wydania, tak, że pozostały do użytku 493 tomy, z których część jest już także przez dłuższe używanie

uszkodzina. — Korzystało ze zbioru 41 uczniów, pożyczając — 114 książek. — W obecnym roku rozpoczęto znów zbieranie ofiar pieniężnych.

Stan kasy przedstawia się dnia 1. maja 1929:

D o c h ó d:	Pozostałość z r. 1927/28	158,40 zł	
	Składka uczniów	302,05 „	
	Kl. VIII b dochód z wieczorku za pośred.		
	p. prof. Bilińskiego	143,40 „	
	Ze zlikwid. i przekaz. przez p. prof. Dubasa sklepiu uczniów.	16,50 „	
	Od p. dyr. Ostrowskiego za sprzedane drzewo z boiska szkolnego	15,00 „	
	Od maturzysty naszego Bogajewskiego Zen.	50,00 „	
	Drobne datki	50,60 „	
	Procent od lokaty	13,60 „	
	Razem	749,55 zł	
R o z c h ó d:	na opłatę szkolną 10 uczniów	275,00 zł	
	pieczęć i i. drobne wyd.	14,55 „	289,55 zł
	pozostaje	460,00 zł	

Prowadził instytucję X. Leon Skórnicki.

HARCERSTWO. W zakładzie istniały trzy drużyny: I. pod kierownictwem Bolesława Koniecznego, ucz. kl. VIII, II. pod kier. Zbigniewa Kędzi, ucz. kl. VI i III. (wilcząt) pod kier. Stanisława Rączkowskiego, ucz. kl. VII. — W drużynie pierwszej i drugiej było po 33 harcerzy, w trzeciej 15, razem więc 81 harcerzy. Szkoła dopuszczała w szeregi młodzieży szkolnej także harcerzy z poza zakładu, o ile dawali rękojmię rzetelnej z nią współpracy, w charakterze t. zw. instruktorów drużyn. Byli przez część roku szkolnego takimi instruktorami dh. Krawiec Bernard i Szwemin Jerzy, przez cały rok szkolny dh. Piechowiak Kazimierz i Rudawski Zygmunt, wszyscy akademicy, nasi byli uczniowie. Radą i pomocą służył naszym harcerzom także b. nasz uczeń W. P. Dr. Stanisław Bylina jako delegat Koła Przyjaciół. Sprawy harcerskie popierało Koło Przyjaciół Harcerstwa, którego Zarząd tworzyli WWPP. Dr. Józef Pomorski, przew.; Marja Koniecznowa, sekret.; Stanisław Dyczkowski, skarbnik; Stefanja Michałowska, ppułk. Zyglar-Zagłoba, Dr. Jan Hryniewiecki, Dr. Stanisław Bylina i Zygmunt Rudawski i od Szkoły: Ks. Prof. Leon Skórnicki, kapelan, Dr. Jan Karchowski, lekarz, Prof. Mieczysław Konieczny, opiekun. Uczniowie harcerze mieli do stałej dyspozycji trzy izby w alumnacie, a w soboty i niedziele na zbiórke kilka sal szkolnych i podwórza szkolne. Stosunek szkoły do harcerzy oparty był ściśle na instrukcji Min. W. R. i O. P. i na okólnikach Kuratorjum Okręgu Szkolnego.

WAKACYJNE KOLONJE SZKOLNE. Szóste z rzędu kolonie wakacyjne w Zakopanem dla 60 uczniów Zakładu prowadzone były metodą Baden-Powellowską przez prof. Miecz. Koniecznego i jego żonę, przy współpracy harcerzy-akademików, naszych b. uczniów: B. Krawca, Z. Rudawskiego i St. Koniecznego. Letnisko umieściło się na Skibówkach, w domu o czterech izbach, kuchni i wielkiej werandzie, służącej za jadalnię. Dochód kasowy na urządzenie letniska przez miesiąc lipiec wynosił 9925 zł, z czego rodzice letników zapłacili 6790 zł, dochód zaś z datków na listy przedstawia znaczną sumę 3135 zł. — Wydatki na urządzenie letniska i przejazdy wyniosły 3397 zł 58 gr, na środki spożywcze 6 426 zł 99 gr, razem 9824 zł 57 gr (100 zł ofiarowano choremu harcerzowi na poratowanie zdrowia). Dienne, zdrowe i obfite wyżywienie jednego letnika wynosiło więc około 3 zł 50 gr. Obok niewątpliwych korzyści intelektualnych i moralnych, jakie daje tego rodzaju letnisko wakacyjne, prowadzone pod kierownictwem szkoły, notuje lekarz szkolny bardzo dodatni wpływ letniska na rozwój fizyczny i zdrowie członków letniska. Dyrekcja Zakładu jest szczerze wdzięczna wszystkim, którzy przyczyniają się do dobrego rozwoju tej, tak doniosłej instytucji. Oprócz Kierownictwu letniska i Kołu Przyjaciół Harc. najuprzejmiej dziękuje P. T. Dyrekcjom Banków i firmom kupieckim i przemysłowym, które ożiaranie pospieszyły z hojnemi nieraz datkami na rzecz urządzenia kolonji.

GMINA SZKOLNA była tylko w kl. III b. — Zorganizował ją gospodarz klasy prof. M. Konieczny w listopadzie 1928. Działała w szczerpym zakresie, zgodnie z wielką młodością swych członków. W licznej i niezbyt karnej gromadce doprowadziło założenie gminy do skonsolidowania się opinji uczniów o pożyteczności instytucji i dało w wynikach kilka budujących przejawów wychowawczej współpracy nauczycieli i uczniów.

KÓŁKO KRAJOZNAWCZE im. Stanisława Staszica powstało 12 października 1928 i liczy 22 członków z pośród uczniów klasy 4a, 5a, 6b pod kierownictwem naucz. historii i geografji K. Krzyżanowskiego. Zebrania odbywały się co dwa tygodnie. Członkowie odczytali tam następujące referaty: Podania i wierzenia Słowian, Wielkopolska w czasach przedhistorycznych, Dzieje Poznania, Poznań współczesny, Gdynia, Gdańsk, Wolsztyn, Podania i wierzenia Kaszubów, Tatry, Od źródeł Wisły do Warszawy, Od Warszawy do Gdańska Wisłą. — Trzy ostatnie referaty były ilustrowane przezróżkami. Pozatem odbyto cztery wycieczki, a mianowicie: dwie do archiwum diecezjalnego poznańskiego, jedną do muzeum przyrodni-

czego w Poznaniu i jedną do Kórnik. Na końcu roku szkolnego Kółko bierze czynny udział w organizowaniu przyjęcia Kółek Krajoznawczych szkolnych z całej Polski, których zjazd odbędzie się w Poznaniu na początku czerwca 1929.

KÓŁKO SZACHISTÓW jednoczyło 26 członków z klas wyższych. Zbierano się dwa razy w tygodniu, wieczorami, w jesieni i w zimie celem gry w szachy, rozgrywek i t. p. Opiekunem Kółka był prof. Dubas.

WYCIECZKI GEOGRAFICZNE. Kl. Ia i Ib odbyły szereg wycieczek w najbliższą okolicę Poznania pod kierownictwem nauczycieli geografji. Celem tych wycieczek było, zgodnie z obowiązującym planem nauki, utrwalić podstawowe pojęcia geograficzne przez obserwację i pomiary. — Także klasy IIIa i Vb jeździły z swymi nauczycielami do Wągrówca w celach naukowych geograficznych.

WYCIECZKI PRZYRODNICZE. Kl. Ib zwiedziła ogród zoologiczny i botaniczny. — Kl. IIb zrobiła wycieczkę do ogrodu dendrologicznego przy Uniwersytecie, ażeby poznać gatunki drzew i krzewów naszych i obcych i przyrzyć się rozwijającym się pączkom i liściom roślin iglastych. — Kl. IIIa zwiedziła zakład hodowli pieczarek p. Wilczyńskiego w Poznaniu, gdzie wysłuchiwała wykładu nauczyciela i obserwowała owoce grzyba we wszystkich stadiach jego rozwoju. — Kl. VIa i VIb zwiedziły w czerwcu gazownię miejską, fabrykę Maya w Luboniu i odlewnie żelaza St. Cegielskiego. — Ks. VII a i b zwiedziły fabrykę Maya w Luboniu.

INNE WYCIECZKI NAUKOWE. Kl. VIIa i b zwiedziły studio i aparaturę nadawczą radja w Poznaniu przy ulicy Bukowskiej.

NA ZNAKOMITSZE PRZEDSTAWIENIA TEATRALNE i kinowe na publiczne wykłady i odczyty i t. p. posyłało się uczniów zbiorowo klasami lub grupami. Główne szczegól tego rodzaju zapisało się już w III rozdz. tego Sprawozdania.

PISEMKO P. T. „Z POD CZAPKI UCZNIOWSKIEJ” zaczęło wychodzić w maju 1928. — W roku 1928 wydano 6 zeszytów, w roku 1929 wychodzą zeszyty regularnie co miesiąc. Wydają uczniowie klas najwyższych. Pierwszym redaktorem był Witold Kochański, po nim Stanisław Krokowski, a od maja 1929 (od matury) Leon Marszałek. Administruje Jarogniew Szczepski. Odpowiedzialne kierownictwo wobec władz szkolnych i pozaszkolnych przyjęli prof. Biliński i prof. Konieczny.

WYCHOWANIE FIZYCZNE

1. **OBOWIĄZKOWA GIMNASTYKA** (ćwiczenia cieleśne) odbywała się we wszystkich klasach przez 2 godziny w tygodniu, wśród innych lekcji naukowych przedpołudniem. Nadto przez 5 miesięcy cieplejszych (wrzesień, październik, kwiecień, maj, czerwiec) popołudniu przez 10 godzin tygodniowo prowadziło się na boisku obowiązkowe gry i zabawy. Także gimnastyka odbywała się przeważnie na boisku, a nie w sali gimnastycznej, aczkolwiek tegoroczna chłodna wiosna hamowała nieraz ochotę uczniów.

2. **HUFIEC SZKOLNY** istniał także w r. szk. 1928/9 pod kierownictwem naucz. gimnastyki J. Wońskiego i instruktorów pp. oficerów 58 p. p. — Należało do hufca 41 uczniów. Wykłady i ćwiczenia praktyczne odbywały się co środy dla kursu niższego i co soboty dla kursu wyższego od godz. 3 do 5 w szkole lub w koszarach. Pracę rozpoczęto nabożeństwem w kościele wojskowym i defiladą wszystkich hufców szkolnych, a potem zawodami na stadjonie wojskowym (gry, lekkie zapasy, strzelanie ostre). Uczniowie okazywali wiele zainteresowania w ćwiczeniach polowych i w strzelaniu i robili zadawalające postępy w tym kierunku. W strzelaniu wyróżnili się T. Knitter i W. Talarczyk. Z obowiązków drużynowego wywiązali się należycie Jeszke Witold i Kozłowiecki Adam. Wskutek nieregularnego uczęszczania musiało się, niestety, usunąć z hufca trzech uczniów. Hufiec brał także czynny udział wraz z wojskiem w kilku uroczystościach, jak np. w uczczeniu przez wojsko dziesięciolecia niepodległości Polski lub w święcie imienin Pierwszego Marszałka Polski. W lecie 1928 r. byli czterej członkowie naszego hufca w letnim obozie wojskowym w Krokowie.

3. **KOŁO WIOŚLARSKIE** pod opieką nauczyciela gimnastyki J. Wońskiego liczyło 40 członków, wybranych z pomiędzy starszych uczniów na podstawie orzeczenia lekarza i za zgodą rodziców. Koło posiada 7 łodzi z odpowiednim urządzeniem, które jednak zaledwie w połowie nadają się do użytku. Jest to bowiem materiał zużyty już, a na gruntowniejszą naprawę lub na kupno nowych łodzi brak funduszy. Wszystkie przybory mieszczą się na Bociance nad Wartą w szałasie wynajętym od Miasta za roczną opłatą 120 zł. Potrzeby Koła pokrywało się głównie z opłat członków. Rachunki za rok 1928/9:

Przychód: Pozostałość z r. 1927/8	246,28 zł
Opłata członków w r. 1928/9	126,50 „
razem	372,78 zł

Zużycie:	Naprawa łodzi	141,— zł
	Wydatki drobne	54,40 zł
	Pozostaje gotówką	177,38 zł
	razem	372,78 zł

Ćwiczenia odbywały się dwa razy w tygodniu, partjami, pod kierownictwem seniorów i Zarządu Koła. Uwiosłowano 15035 km. Odbyto jazd 228. Brano udział w występach innych klubów.

4. KOŁO TENNISOWE międzyszkolne, pod opieką nauczyciela gimnastyki J. Woźńskiego, grywa na kortach Akademickiego Związku Sportowego. Wszelkie koszty pokrywają członkowie. Na IV. turnieju o mistrzostwo gimnazjów w Poznaniu, we wrześniu 1928, doszli w grze pojedynczej do półfinału na 30 zgłoszonych Bogajewski Zenon i Szulc Waław, zaś w grze podwójnej na 17 zgłoszonych Bogajewski Zenon i Bracia Szulcowie. Mistrzem Poznania został Bogajewski Zenon.

5. KÓŁKO HOKEJOWE składa się z 12 uczniów kl. IV i V i robi znaczne postępy w rozgrywkach z innemi drużynami. Kapitanem drużyny jest Jan Hamerski. Treningi z drużyną przeprowadza Konieczny Bolesław.

6. KÓŁKO „PING-PONG“ liczy 20 członków z klas wyższych. Brali udział w turnieju o mistrzostwo miasta Poznania, urządzonym przez Stowarzyszenie Młodzieży Polskiej w Poznaniu. Kapitanem drużyny jest Tadeusz Porawski.

7. Poza obowiązkowemi godzinami ćwiczeń fizycznych i zabaw ruchowych przychodziło wielu uczniów na gry i zabawy poza obowiązkiem. Z takich ochotników powstało Koło lekkiej atletyki i gier „Fortuna“. W urządzanych tu międzyklasowych zawodach wyróżniła się kl. IIIb i IVa w palancie, kl. VIIb w piłce latającej, kl. IVb i VIa w piłce koszykowej. Drużyna reprezentacyjna z kapitanem swym L. Marszałkiem odnosiła zwycięstwo w rozgrywkach z innemi gimnazjami. Wyjeżdżano też do Gniezna na rozgrywki z tamtejszemi gimnazjami i uzyskano 5 dyplomów.

8. ŚWIĘTO SPORTOWE SZKÓŁ miasta Poznania odbędzie się dnia 28. maja, na nowym stadionie sportowym, według następującego programu = 1) ćwiczenia wspólne — 2) sztafeta 4×100 metrów — 3) piłka koszykowa, latająca i palant. Od nas weźmie udział 50 uczniów. Wyniki będą zapisane w Sprawozdaniu za rok przyszedły.

OPIEKA LEKARSKA

Na początku roku szkolnego obejrzał lekarz dokładnie i zbadał nowo przyjętych uczniów dla niedopuszczenia do zbiorowej nauki

chłopców wątłych, zbyt słabych fizycznie i niedorozwiniętych lub dotkniętych jakimś cierpieniem, mogącem łatwo wpłynąć ujemnie na stan zdrowia innych uczniów, jak n. p. padaczka, płasawica, otwarta gruźlica, jaglica i t. p.

W ciągu roku zbadał dwukrotnie 445 uczniów na stan sił i zdrowia, dla dokładniejszej zaś kontroli podzielił ich na 3 kategorie, zaliczając do I-szej uczniów, poddawanych częstej i dokładnej obserwacji, do II-giej pozostających pod baczną, staranną opieką, do III-ciej zaś ze stanem zdrowia dobrym, bez podejrzanых oznak jakiegokolwiek cierpienia, czy słabości. Taki podział ułatwiał zbieranie i ścisłą kontrolę stanu sił i zdrowia młodzieży, oraz usuwanie szkodliwych skłonności i nawyków uczniów.

Stan zdrowia młodzieży przedstawiał się dosyć korzystnie w roku bieżącym, mimo wyjątkowo ostrych mrozów w okresie zimowym, a nawet w początku wiosny. Jak w krajach zachodnich, tak też u nas grasowała napływką zwana „grypa“ — na szczęście jednak bez groźniejszych skutków. Uczniów chorych na „grypę“ naliczono 25, — na zapalenie oskrzeli płucnych 3, — zapalenie ślepej кишки 2, — nadto 6 na mniej ważne cierpienia. Z chorób zaraźliwych wymienić należy 1 przypadek t. zw. „świnki“ (mumps), 1 przypadek wietrznej ospy i 1 przypadek płonicy (szkarlatyny). Poza tem 1 uczeń doznał wstrząśnienia mózgu skutkiem wypadnięcia z samochodu, 1 doznał kontuzji gałki ocznej, 1 oparzenia rąk i nóg i 1 złamanie goleni.

W sprawie uzębienia uczniów zaznacza się, że stan zębów przedstawiał się mniej korzystnie niż w r. 1927/8. Z zębami zdrowymi i przez plombowanie naprawionymi było uczniów — 239, z próchnicą do 2 zębów — 126, z próchnicą ponad 2 zęby — 80. Na mocy rady lekarza poddało się naprawie i plombowaniu uzębienia 248, a więc mniej niż w roku ubiegłym. W trakcie badania stwierdzono u 55 uczniów przerost i obrzęk gardłanych migdałów, — ale poddało się drobnej operacji zmniejszenia, czy wycięcia ich tylko uczniów 10. — Z osłabionym wzrokiem naliczono 46 uczniów, z których 15 podług polecenia lekarza otrzymało dostosowane szkła przez okulistę. — Porad bezpłatnych w lżejszych chorobach wewnętrznych udzielono 65 uczniom, — w chorobach zewnętrznych 24, — porad okulistycznych 16. — Prócz tej pomocy dokonał lekarz zabiegów chirurgicznych i drobnych operacyj 48.

O higijenie osobniczej i społecznej odbył lekarz 62 całogodzinnych nauk, a mianowicie w najniższych klasach i średnich 2—3 godzin, w VII-ych 24 a w VIII-ych 12 wykładów. W klasach średnich i najniższych omawiał najważniejsze przepisy higieniczne, mianowicie: przestrzeganie czystości ciała, używanie częstych kąpiei stosownie do pór roku, utrzymywanie schludne jamy ustnej, jak naj-

staranniejsze pielęgnowanie zębów, unikanie nawyków szkodliwych dla zdrowia, wstrzymywanie się od pewnych napojów i w razie potrzeby zachowanie stosownej diety, a także celowe używanie wolnego czasu podczas rekreacyj i wakacyj dla rozwoju i wzmacniania sił fizycznych i duchowych w myśl przepisu najnowszej higieny.

W średnich i wyższych klasach omawiał szkodliwość używania tytoniu, wpływa on bowiem niebezpiecznie na cały organizm nawet przy ograniczonym i umiarkowanym paleniu, osłabiając pewne części ustroju nerwowego, powoduje obniżanie poziomu umysłowego, niszczy pamięć, a pośrednio także sprawność i prężność sił fizycznych.

W roku bieżącym urządził lekarz, jak w latach ubiegłych, dla klas wyższych wystawę przeciwalkoholową celem pouczenia młodzieży o skutkach kłęski, gnębiącej nasze społeczeństwo a wypływającej z używania napojów alkoholowych. W związku z tym tematem wykladał lekarz także o gruźlicy płuc, która w całym świecie rozpowszechniona, ale w naszym kraju bodaj najwięcej zabiera ofiar.

W klasach siódmych zaznajamiał uczniów z najważniejszymi zagadnieniami z dziedziny higieny osobniczej i publicznej, oraz ratownictwa, uzasadniając potrzebę przestrzegania racjonalnych przepisów higieny nowoczesnej.

W klasach ósmych omawiał ponadto choroby zakaźne, w czasie powojennym poszczególnie szerzące się także w niektórych warstwach społecznych, a wywoływane pewnymi drobnoustrojowymi żyjątkami, t. zw. bakterjami, które powodują długie cierpienia, charłactwo, niekiedy okaleczenie a nawet zgon przedwczesny i bardzo często pograżają w stan długotrwałych słabości i przykrych chorób drogą dziedziczności przyszłe pokolenia odnośnych osób.

Podczas ćwiczeń gimnastycznych zważał na prawidłową postawę młodzieży, na sposób wykonywania ćwiczeń i ruchy uczniów gimnastykujących, a w razie zauważonego zmęczenia ograniczał rodzaj ćwiczeń i zaprowadzał środki zapobiegawcze celem krótszej lub dłuższej ochrony uczniów od zbytniego przemęczenia.

Z opiekunami i rodzicami wychowanków miał osobnych konferencyj 16 dla dokładniejszego porozumienia się o stanie zdrowia pewnych uczniów a żywego zainteresowania i dokładniejszego zaznajomienia z potrzebami tychże odnośnie do higieny szkolnej i domowej.

VII. FUNDUSZE STYPENDYJNE I ZAPOMOGOWE

Za czasów pruskich istniało 9 fundacyj na utrzymanie w konwiktach lub na zapomogi dla naszych niezamożnych uczniów, a mianowicie:

A) W ZARZĄDZIE METROPOLITALNEJ KAPITUŁY POZNAŃSKIEJ:

1. Fundacja Szoldrskich = 1.805 mk 45 f na utrzymanie 6 uczniów w konwikcie im. Szoldrskich.
2. Fundacja Przyłuskich = 560 mk 45 f na 2 uczniów.
3. Fundacja Witkowskiego = 490 mk 45 f na 2 uczniów.
4. Fundacja Jakubowskiego = 333 mk 20 f na 1 ucznia.

B) W ZARZĄDZIE KAŻDORAZOWEGO ARCYBISKUPA GNIEŹNIEŃSKO-POZNAŃSKIEGO:

5. Fundacja X. Sawickiego = 1.500 mk, zabezpieczona na 5% na dobrach Brzezie w pow. Pleszewskim, na stypendjum dla jednego ucznia.

C) W ZARZĄDZIE GIMNAZJUM:

6. Fundacja Kamińskiego = 562 mk 50 f na nagrody pilności dla uczniów.
7. Fundacja Mielżyńskich = 5.282 mk na stypendja dla uczniów.
8. Fundusz po konwikcie im. Lubrańskiego = 62.440 mk 45 f na zapomogi doraźne i na stałe stypendja dla uczniów.
9. Państw. fundusz zapomogowy dla niezamożnych uczniów = 3.271 mk 85 f.

O losach pięciu fundacyj z pod A i B nie wiadomo nic szczegółowego; należy jednak przypuszczać, że zmalały do groszowych rozmiarów wskutek dewaluacji.

Fundusze wyliczone pod C wykazują większe sumy i mogłyby złożyć się na jakiś nowy fundusz stypendyjny, aczkolwiek skromny. Dziś jednak nie można jeszcze przeprowadzić obliczeń, gdyż nie skończyła się jeszcze waloryzacja wartości przedwojennych. — Gimnazjum ma w ręku tylko: a) obligacje 5% polskiej pożyczki konwersyjnej na 14 złotych — b) dwie obligacje konwersyjne niemieckie na 37,50 Rmk — c) niezwaloryzowany jeszcze list zastawny Ziemstwa Poznańskiego na 75 mk — d) 4.496 mk na książeczkach b. Kasy Oszczędności m. Poznania, co zwaloryzował Bank m. Poznania na 62,05 zł. — Reszta sum jest ulokowana w obligacjach pożyczek wojennych niemieckich. Wprawdzie zaś skonwertowano je tam na nowe obligacje, jednakże nie wydano ich nam i nawet nie znamy ich wartości. Sprawa bowiem podlega pertraktacjom i umowom między Polską a Niemcami. Nie wykluczona też jest możliwość, iż funduszy tych nie odzyskamy nigdy.

*

*

*

W r. 1920 powstała nowa fundacja im. Józefa Nowackiego, z zapisu naszego dawnego ucznia, zmarłego w owym roku w Ameryce. Przekazane stamtąd dolary wypłaciła nam P. K. K. P. w sumie 44.620 mk (w jesieni r. 1920). Dziś cały ten fundusz zmieścił się w obligacjach 5% polskiej pożyczki konwersyjnej w nominalnej wartości 88 zł; a więc z dochodem rocznym 4,40 zł. Kupony realizuje się, a uzyskane pieniądze lokuje się w Banku m. Poznania.

VIII. FUNDUSZ JUBILEUSZOWY

Podczas obchodu 350-lecia Gimnazjum w listopadzie roku 1923 powstała myśl zebrania funduszu na rozszerzenie budynku głównego. Pierwsze dary zebrał Komitet Jubileuszowy i przekazał je w opiekę uproszonemu Kuratorjum, do którego należą z każdorazowym dyrektorem Gimnazjum WPan Roman Leitgeber, WPan Cyryl Ratajski i WPan Dr. Tadeusz Szulc.

Fundusz zapowiadał się bardzo okazale, gdyż ofiar nie skąpono. Lojalność obywatelska jednak kazała słuchać nakazów Władz państwowych finansowych; nie zakupiliśmy więc waluty obcej, pełnowartościowej i dlatego z wielkich sum zrobiły się w dewaluacji ostatecznie malutkie kwoty.

Dziś fundusz ten składa się z akcyj i z gotówki, a mianowicie:

zł 60	akc.	Papiernia Bydgoszcz,
„ 100	„	Poznańska Spółka Drzewna,
„ 2.800	„	„Tri“,
„ 100	„	Bank Przemysłowców,
„ 600	„	Hartwig i Kantorowicz,
„ 1.855,21		gotówką.

Akcje i gotówka leżą w Banku Przemysłowców w Poznaniu.

Kuratorjum zbadało i zatwierdziło rachunki za rok 1928/29 dnia 30. maja 1929.

W porównaniu z rokiem ubiegłym zmienił się stan Funduszu o tyle, że wyłożyliśmy 17,90 zł tytułem opłaty za przechowywanie akcji w banku a zyskailiśmy 320,90 zł z dywidend i procentów.

Nominalna wartość Funduszu wynosi 5515,21 zł.

IX. STATYSTYKA UCZNIÓW

	I		II		III		IV		V		VI		VII		VIII		Razem
	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	
I. Przyjęto uczniów: własnych z promocją	—	21	23	28	27	31	31	19	22	24	21	16	17	17	17	17	314
" repetytów	2	3	8	6	8	10	9	8	4	—	1	5	2	—	1	1	68
" po przyjęciu	—	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
" obcych z promocją	—	1	1	1	2	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	7
" repetytów	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
" po egzaminie wstępnym	23	24	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	50
ogółem	26	28	31	32	38	40	41	23	22	27	26	18	17	18	18	18	445
II. Uczniowie ci urodzili się: w Poznaniu	13	11	19	17	20	23	19	21	8	12	13	16	9	8	8	9	226
" w powiecie poznańskim	2	—	1	1	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	8
" w reszcie b. zaboru pruskiego	7	6	4	5	8	9	13	6	6	5	5	4	4	5	5	5	97
" w innych stronach Polski	2	8	2	4	6	6	3	6	2	2	3	4	2	2	5	3	60
" poza granicami Polski	2	3	5	5	4	2	5	7	6	3	6	1	3	2	—	—	54
III. Uczniowie ci mieszkali: w Poznaniu u rodziców	24	24	27	26	34	34	36	35	18	22	24	22	16	15	13	14	384
" " u krewnych	1	—	1	4	1	2	2	1	2	—	—	2	2	2	2	1	21
" " u osób obcych	—	3	2	—	1	1	—	4	2	—	2	4	—	—	2	3	24
" poza Poznaniem (dojeżdżali)	1	1	1	2	2	3	2	1	1	—	1	—	—	—	1	—	16
IV. Wiek uczniów: urodzeni w roku 1918	2	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7
" 1917	15	12	4	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	32
" 1916	6	8	11	10	4	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	41
" 1915	2	3	11	14	8	11	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	52
" 1914	1	—	5	6	11	11	8	8	1	—	—	—	—	—	—	—	51
" 1913	—	—	—	—	14	13	11	16	6	7	2	2	—	—	—	—	72
" 1912	—	—	—	—	1	3	13	12	8	11	14	9	1	3	3	1	75
" 1911	—	—	—	—	—	6	4	4	4	8	7	4	4	3	6	6	48
" 1910	—	—	—	—	—	—	—	—	4	1	1	6	4	3	2	3	30
" 1909	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	3	4	2	4	14
" 1908	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	5	—	4	4	15
" 1907	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2	2	5
ogółem	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3

	I		II		III		IV		V		VI		VII		VIII		Razem
	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	
V. Zajęcie rodziców: 1. ziemianie obszarowi	—	1	1	1	1	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	6
" włościanie i rolnicy drobni	1	1	1	1	1	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	15
" urzędnicy i oficjałsi drobni	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5
" robotnicy rolni	2	1	4	—	1	3	3	1	—	2	1	1	1	2	3	—	—
" przemysłowcy	—	3	2	5	4	2	4	4	2	3	4	3	5	5	3	4	25
" rzemieślnicy	1	1	1	2	—	—	—	1	1	1	1	—	2	—	—	—	53
" urzędnicy fabryczni i przemysłowi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12
" robotnicy	11	4	7	6	9	14	14	6	7	5	5	—	—	—	—	—	2
" kupcy i przedsiębiorcy handlowi	—	—	2	3	6	2	1	3	2	3	—	6	1	4	3	1	103
" urzędnicy handlowi i bankowi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	2	—	—	28
" robotnicy i służba handlowa	2	3	—	—	3	4	—	4	—	2	1	2	—	—	—	—	—
" urzędnicy poczty i kolei	2	1	1	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21
" służba i robotnicy poczty i kolei	2	1	1	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7
" wojskowi stopnia oficerskiego	1	2	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	14
" " niższego	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6
" z wolnych zawodów	2	2	4	2	4	2	5	6	—	2	3	1	1	1	2	3	42
" profesorowie i nauczyciele państwowi	1	3	1	3	2	4	1	5	3	1	2	2	1	1	2	3	34
" urzędnicy państwowi	1	6	3	3	2	3	2	4	4	3	4	3	1	1	2	1	43
" samorządowi	1	1	—	—	—	3	3	1	2	—	1	3	1	1	2	1	20
" służba w urzędach państwowych	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
" " samorządowych	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
" kapitaliści i kamienicznicy	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
" wyrobniczy dzielni	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
" z innych zawodów	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
VI. Narodowość: polska u wszystkich	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
VII. Wyznanie: katolickie u wszystkich oprócz 3 ewang.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
VIII. Promocja uczniów: promowano do klasy wyższej	17	25	18	16	32	31	27	26	20	20	26	16	17	18	18	18	353
" zatrzymano w tej samej klasie	6	1	11	13	4	8	12	14	3	2	1	—	1	—	—	—	76
" nie oceniono	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
" w dniu promowania było w klasie	23	26	29	29	36	39	39	41	23	22	27	26	17	17	18	18	430
" odeszli w ciągu roku bez promocji	3	2	2	3	2	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15

X. EGZAMIN DOJRZAŁOŚCI

I. ZWYCZAJNY EGZAMIN DOJRZAŁOŚCI własnych uczniów Zakładu odbył się w marcu i kwietniu w następującym porządku:

KLASA VIIIA.

Komisja egzaminacyjna: Prof. Uniw. Dr. Adam Kleczkowski jako przewodniczący, Ostrowski jako dyrektor szkoły, X. Skórnicki jako egzaminator z religji, Namysł z j. polskiego, Stankiewicz z j. łacińskiego, Dubas z j. greckiego, Tarnawski z historii, Węgrzynowicz z fizyki.

Egzamin pisemny przeprowadzono dnia 20. 22. 23. marca. Tematy prac: a) polskie j: 1. Miłość ojczyzny jako motyw kilku typowych utworów literackich z różnych epok polskiego piśmiennictwa. 2. Walka pozytywistów przeciw romantykom w literaturze polskiej po r. 1863. 3. Rozwinąć myśl X. Skargi: Kto ojczyźnie służy, sam sobie służy, bo w niej wszystko się jego dobro zamyka. (Tematu pierwszego nikt nie obrał, drugi 2, trzeci 1). — b) z historii: 1. Upadek władzy królewskiej w Polsce i usiłowania w kierunku jej podźwignięcia. 2. Zasady traktatu wersalskiego i ich znaczenie w dzisiejszych stosunkach międzynarodowych. 3. Wykazać, że naród polski zawsze miłował pokój i nie prowadził wojen zaborczych. (Temat pierwszy obrało 10, drugi 3, trzeci 2). — c) łacińskie j: Liv. XXII. 49. — d) greckie j: nie pisał nikt. — e) matematycznej: nie pisał nikt. — f) z fizyki: 1. Maszyna parowa przemienia w pracę jedynie 0.12 dostarczonej jej energii cieplnej. Obliczyć dzielność tej maszyny w KM, jeżeli zużywa w ciągu doby roboczej 8.650 kg węgla o wartości opałowej 7.500 kal. 2. Podać i wyjaśnić metody pomiaru oporów przewodników elektrycznych. (Tę pracę pisali wszyscy uczniowie).

Wynik egzaminu pisemnego był dodatni u wszystkich kandydatów.

Egzamin ustny odbył się dnia 9. i 10. kwietnia.

Zdali go wszyscy z wynikiem dodatnim, a mianowicie:

1. Bogajewski Zenon, ur. 15. 11. 1909 w Poznaniu.
2. Chylewski Marjan, ur. 30. 9. 1909 w Poznaniu.

3. Drobnik Jan, ur. 25. 12. 1909 w Lwówku.
4. Globisz Włodzimierz, ur. 28. 5. 1911 w Łodzi.
5. Kochaniewicz Roman, ur. 28. 7. 1908 w Stryju.
6. Kołaczkowski Stanisław, ur. 18. 4. 1911 w Trzemesznie.
7. Konieczny Bolesław, ur. 2. 7. 1911 w Krakowie.
8. Kuffel Władysław, ur. 18. 9. 1907 w Poznaniu.
9. Ludwiczak Witalis, ur. 20. 4. 1910 w Poznaniu.
10. Masłoń Jan, ur. 8. 4. 1911 w Kozodrzy.
11. Neumann Ignacy, ur. 26. 7. 1908 w Opalenicy.
12. Nowak Stanisław, ur. 31. 3. 1910 w Krobi.
13. Nowak Zdzisław, ur. 21. 3. 1912 w Poznaniu.
14. Nowakowski Tadeusz, ur. 20. 2. 1912 w Przeworsku.
15. Pacyński Adam, ur. 28. 1. 1912 w Babkach.
16. Sroka Stanisław, ur. 7. 11. 1909 w Poznaniu.
17. Szulc Bogdan, ur. 13. 9. 1911 w Poznaniu.
18. Zakrzewski Stanisław, ur. 10. 2. 1911 w Poznaniu.

KLASA VIIIb.

Komisja egzaminacyjna: Prof. Uniw. Dr. Adam Kleczkowski jako przewodniczący. — Ostrowski jako dyrektor szkoły. — X. Skórnicki jako egzaminator z religii. — Biliński z j. polskiego. — Duda z j. łacińskiego. — Dubas z j. greckiego. — Tarnawski z historii. — Węgrzynowicz z fizyki.

Egzamin pisemny przeprowadzono dnia 20. 22. 23. marca. Tematy prac: a) polskiej: 1. Literatura ojczysta jako strażnica ducha narodowego. 2. Walka pozytywistów przeciw romantykom w literaturze polskiej po r. 1863. 3. Rozwiniąć myśl X. Skargi: Kto ojczyźnie służy, sam sobie służy, bo w niej wszystko się jego dobro zamyka. (Temat pierwszy obrało 5, drugi 2, trzeci 4). — b) z historii: 1. Upadek władzy królewskiej w Polsce i usiłowania w kierunku jej podźwignięcia. 2. Polityczne i gospodarcze znaczenie Śląska dla państwa polskiego. 3. Wykazać, że naród polski zawsze miłował pokój i nie prowadził wojen zaborczych. (Temat pierwszy obrało 3, drugi 1, trzeci 3). — c) łacińskiej: Liv. XXII. 49. — d) greckiej: nikt nie pisał. — e) matematycznej: nikt nie pisał. — f) z fizyki: zupełnie jak w VIIIa.

Wynik egzaminu pisemnego był dodatni u wszystkich kandydatów.

Egzamin ustny odbył się dnia 11. i 12. kwietnia. Zdali go wszyscy z wynikiem dodatnim, a mianowicie:

1. Bartkowiak Stanisław, ur. 6. 7. 1909 w Bninie.
2. Górski Jarosław, ur. 3. 3. 1909 w Ostrowiecku.
3. Jańczak Stefan, ur. 12. 8. 1909 w Poznaniu.
4. Jerzykiewicz Alfred, ur. 26. 9. 1910 w Szamotułach.

5. Kirschke Tadeusz, ur. 20. 9. 1908 w Poznaniu.
6. Kitka Jan, ur. 12. 2. 1909 w Grodziszczku.
7. Kozłowiecki Adam, ur. 1. 4. 1911 w Hucie Komorowskiej.
8. Krokowski Stanisław, ur. 1. 10. 1910 w Poznaniu.
9. Kubicki Karol, ur. 14. 12. 1911 w Poznaniu.
10. Leitgeber Witold, ur. 21. 6. 1911 w Poznaniu.
11. Matecki Stefan, ur. 30. 6. 1908 w Poznaniu.
12. Mietliński Kazimierz, ur. 22. 2. 1907 w Poniecu.
13. Namysł Władysław, ur. 25. 5. 1912 w Tarnopolu.
14. Niebieszczański Adam, ur. 24. 12. 1911 w Kutach.
15. Pomorski Jan, ur. 8. 12. 1910 w Poznaniu.
16. Preiss Jarogniew, ur. 11. 10. 1911 w Poznaniu.
17. Rynarzewski Adam, ur. 8. 11. 1911 w Poznaniu.
18. Żurek Konstanty, ur. 18. 11. 1907 w Brodach.

Świadectwa dojrzałości wydano abiturjentom dnia 26. kwietnia.

Przytem lekarz szkolny WP. Dr. Karchowski był łaskaw dać dwie nagrody (*praemium diligentiae et morum*) w książkach, a mianowicie B. Szulcowi Sinki „Od Olimpu do Olimpji” i A. Niebieszczańskiemu Stöckla i Weingärtnera „Historję filozofji w zarysie”.

II. POWTÓRNY EGZAMIN DOJRZAŁOŚCI naszych uczniów z r. 1927/8 odbył się w części ostatecznej, t. j. ustnej dnia 12. stycznia 1929. Zdawało 6 kandydatów i wszyscy otrzymali świadectwo dojrzałości. — Byli to:

1. Byczkowski Edward, ur. 31. 8. 1909 w Łądku.
2. Frąckowiak Antoni, ur. 15. 1. 1908 w Kromolicach.
3. Gzowski Władysław, ur. 19. 6. 1908 w Jurkowie.
4. Mietliński Wacław, ur. 9. 8. 1909 w Poniecu.
5. Patan Roman, ur. 12. 1. 1907 w Poznaniu.
6. Porawski Czesław, ur. 22. 8. 1910 we Wrześni.

XI. SPIS UCZNIÓW

(Ułamek po nazwisku oznacza dzień, w którym uczeń odszedł z naszej szkoły).

I a.

Adaszewski Roman	Grudziński Julian	Rolirad Bogusław
Bilski Kazimierz	Janczewski Jarosław	Rydlewski Zbigniew
Binkowski Tadeusz ^{1/12}	Kaźmierski Tadeusz	Skrobała Bogdan
Buda Marjan	Kizierowski Witold	Spiżewski Kazimierz ^{4/2}
Dalc Marjan	Królak Janusz	Szafarkiewicz Henryk
Frydel Zygmunt	Luks Sylwester	Wielicki Witold
Generowicz Janusz ^{7/5}	Młodecki Henryk	Wiśniewski Tadeusz
Gintrowicz Antoni	Pieprzyk Kazimierz	Zakrzewski Witold
Gniatczyński Zygmunt	Przybyła Stanisław	

I b.

Banaszak Kazimierz	Kostka Zenon	Rozmiarek Jan
Beyer Tadeusz	Kurka Tadeusz	Ruciński Zbigniew
Büttner Alojzy	Lukowczyk Stanisław	Stachurski Kazimierz
Ebertowski Henryk	Maćkowiak Jacek	Steifer Jerzy
Florczyk Edmund	Moczarski Stefan ^{8/4}	Tomczak Alfons
Garstecki Kornel ^{3/4}	Nowaczyk Mieczysław	Wilczkowiak Wiktor
Górski Kazimierz	Osadziński Alfred	Wolniewicz Marjan
Gwizdała Henryk	Pacyński Tomasz	Zamlewski Marjan
Horoszkiewicz Andrzej	Piotrowicz Roman	
Kos Mieczysław	Raczyński Tadeusz	

II a.

Borowiak Bolesław	Mizerny Andrzej	Smolarkiewicz Antoni
Buchwald Bernard	Palluth Sylwester	Smólski Leon
Czarczyński Stanisław	Patan Kazimierz	Sokołowski Franciszek
Figaszewski Stanisław	Pieprzyk Wiktor	Sroka Janusz
Filimon Edward	Pilaczyński Tadeusz	Świdorski Bolesław
Fromm Roman	Prauziński Józef	Szuster Henryk ^{13/11}
Górczak Jarosław	Rackowski Henryk	Unruh Konrad
Grzegorski Zdzisław	Rydlewski Stanisław	Wawrzyniak Alfred
Hoffmann Kazimierz	Schulz Józef	Wysocki Stanisław ^{4/4}
Kaźmierczak Józef	Skibiński Tadeusz	
Leitholz Antoni	Slewczuk Jan	

II b.

Andrzejewski Mieczysław	Buczyński Teofil ^{31/1}	Graczyk Tadeusz
Bączkowski Witold	Cichosz Marjan	Grajzer Alojzy
Bessert Lech	Draski Alfons † ^{26/3}	Hass Jerzy ^{15/1}
Broniewski Bolesław	Fleszar Rajmund	Hoffmann Marjan

Janicki Jan
 Jacek Stanisław
 Kaszarek Zygmunt
 Kosicki Andrzej
 Kozłowski Bernard
 Markiewicz Zbigniew
 Michałowski Sławosz

Palczewski Stanisław
 Piszczek Franciszek
 Poplewski Mieczysław
 Ročlawski Remigjusz
 Samilski Jarosław
 Skrzypek Janusz
 Stankowski Janusz

Syller Włodzimierz
 Śmieszek Jan
 Wawrzyniak Stanisław
 Wojciechowski Tadeusz
 Żurawski Mieczysław

III a.

Ancykowski Józef
 Bienkowski Krystyn
 Bocheński Adam
 Chlebowski Kaizmierz
 Czysty Kazimierz
 Eborowicz Wacław
 Frybes Adam
 Grzechowiak Florjan
 Idaszak Bogdan
 Ignaszewski Adam
 Jasiewicz Bolesław
 Jendrasik Feliks
 Jurtsch Bernard

Kędziński Bogdan
 Konarczak Lechosław
 Krawczyk Jerzy ^{10/1}
 Kurpisz Jerzy
 Linke Wiktor
 Lisowski Kazimierz
 Majdanowski Stefan
 Malinowski Antoni
 Moroń Edward ^{22/3}
 Motyliński Marjan
 Ostrowski Henryk
 Piotr Stanisław
 Powłowski Zenon

Rozmiarek Seweryn
 Smulkowski Stanisław
 Sobek Marjan
 Sowiński Witold
 Stern Ildefons
 Szeffler Florjan
 Szukalski Jan
 Szulc Jarogniew
 Świdorski Stanisław
 Wieczorek Jan
 Wilczyński Henryk
 Zirpel Paweł

III b.

Baranowski Zygfryd
 Bogajski Witold
 Bręczewski Edmund
 Buschke Jan
 Cenquier Seweryn
 Dyczkowskj Bogdan
 Dziwak Józef
 Fitzner Adam
 Gról Tadeusz
 Haszkiewicz Mieczysław
 Herwich Stefan
 Janas Bogdan
 Janicki Stefan
 Jeszke Bogdan

Judek Henryk
 Kiciński Zbigniew
 Klensporf Marjan
 Konieczny Kazimierz
 Kwaśniewski Bronisław
 Lis Jan
 Lissowski Witold
 Markiewicz Tadeusz
 Michałkiewicz Maciej
 Olejnik Stanisław
 Ostrowski Zbigniew
 Piotrowski Józef
 Płończak Lech
 Raczkowski Olgierd

Sarna Zbigniew
 Schulte-Noelle Bronisław
 Skotnicki Bogdan
 Sroka Zbigniew
 Sulikowski Maksymiljan
 Szafarkiewicz Lubomir
 Szymczak Bogdan
 Śluzar Władysław
 Waga Tadeusz
 Wieloch Edwin
 Zdrojowy Henryk ^{16/11}
 Zoellner Walerjan

IV a.

Augustyniak Witold
 Baranowski Tadeusz
 Dorożalski Zbigniew
 Dykier Walerjan
 Feglerski Bogdan
 Fleszar Fryderyk
 Górecki Romuald
 Hamerski Jan
 Hamerski Wacław
 Jaskólski Julian
 Kajewski Jan
 Kalinowski Jan
 Klichowski Witold
 Kowalski Henryk

Kucharski Tadeusz
 Michałowski Edmund
 Modzelewski Ildefons
 Napierała Sylwester
 Nowacki Zenon
 Olszański Winc. Jerzy
 Organiściak Władysław
 Palczewski Marjan
 Piechocki Tadeusz
 Popowski Jerzy
 Przybecki Mieczysław
 Radomski Aleksander ^{4/2}
 Rozmarynowicz Witold
 Schulz Zenon

Skotnicki Włodzimierz
 Stefaniak Janusz
 Stęszewski Edmund
 Szukalski Kazimierz
 Talaga Stefan
 Walkowski Czesław
 Wietrzykowski Florjan
 Wituski Janusz
 Wiza Bernard
 Woźny Edmund
 Załachowski Bogdan
 Zientek Bożydar

IV b.

Banaszak Stefan
 Błociszewski Andrzej
 Boettner Jerzy
 Genęrowicz Zbigniew
 Gnatowski Jerzy
 Henschel Edmund
 Jax Leszek
 Jóźwiak Władysław
 Kaczmarek Mirosław
 Karchowski Zygmunt
 Karpiński Henryk
 Kozłowski Zdzisław
 Kruk Zbigniew
 Luxerek Florjan

Lopiński Leon
 Mann Mieczysław
 Marciniak Jarogniew
 Michałowski Bohdar
 Muszyński Zbigniew
 Namysłowski Leszek
 Neterowicz Edmund
 Nowakowski Konstanty
 Nowicki Alfons
 Osadziński Jerzy
 Pacyński Jacek
 Palczewski Mikołaj
 Płotek Teodor
 Ryffert Jerzy

Senger Alfons
 Serdecki Tadeusz
 Sieradzon Witalis
 Smereka Marjan
 Stasiak Józef
 Syller Bogdan
 Trompeteur Kazimierz
 Waliszewski Janusz
 Wereszczako Witold
 Wilczkowiak Henryk
 Wiznerowicz Stefan
 Zakrzewski Andrzej
 Ziółkowski Kazimierz

V a.

Białkowski Tadeusz
 Bogacki Lech
 Borchardt Włodzimierz
 Bury Jan
 Busza Władysław
 Gosieniecki Antoni
 Górecki Czesław
 Janicki Walerjan

Kaczmarek Roman
 Kosko Stefan
 Matecki Witold
 Michałkiewicz Witold
 Nyka Jerzy
 Pawlak Franciszek
 Polcyn Tadeusz
 Poplewski Witold

Prauziński Stanisław
 Sośnicki Feliks
 Szczepankiewicz Jan
 Szczepski Jarogniew
 Szukalski Alfons
 Talarczyk Witold
 Tasiemski Kazimierz

V b.

Borowski Tadeusz
 Celichowski Zygmunt
 Czaplicki Mieczysław
 Fänger Karol
 Galuba Benon
 Hoffmann Karol
 Jaszewski Zdzisław
 Kawicki Wojciech

Knowski Janusz
 Kujawski Alfons
 Olszański Zbigniew
 Popowski Bronisław
 Preiss Teofil
 Sierszulski Roman
 Stachowski Brunon
 Stępka Marjan

Strykowski Stanisław
 Szczepski Olech
 Szymandera Hipolit
 Wiewiórowski Tadeusz
 Wolman Bernard
 Ziętek Zdzisław

VI a.

Adamczewski Włodzim.
 Berchert Franciszek
 Broniarz Jarogniew
 Broniewski Edward
 Busza Edmund
 Drygas Przemysław
 Fleszar Mieczysław
 Frackowiak Stanisław
 Galczewski Ksawery

Jasiewicz Bronisław
 Jasiewicz Romuald
 Kaczmarek Bernard
 Kędzia Zbigniew
 Kwaśniewski Tadeusz
 Lisiecki Henryk
 Ławicki Stanisław
 Michałowski Przemysł.
 Opitz Eugenjusz

Ratajczak Stefan
 Schulz Marjan
 Sobczak Jan
 Stelmachowski Lech
 Szczepaniak Stefan
 Szymański Leon
 Szymański Witold
 Wilden-Ruczyński Roman
 Zamiara Marjan

VI b.

Demiński Marjan
 Dyczkowski Adam
 Jeszke Witold
 Jóźwiak Henryk

Kandulski Witold
 Ligocki Alfred
 Marcinkowski Henryk
 Matheus Jan

Mielcarek Eugenjusz
 Osadziński Adam
 Palczewski Stanisław
 Przybecki Edmund

Radoński Antoni	Syller Zbigniew	Urbanowski Kazimierz
Ratajski Kordjan	Szukalski Marjan	Wodnikowski Edmund
Rozmarynowicz Szczesny	Sluzar Aleksander	Wojciechowski Aleksan.
Smulkowski Melchjor	Thiel Jerzy	Zielewski Jarosław
Stawowiak Stanisław	Tłuchowski Edgar	

VII a.

Banaszak Bogdan	Gardzielewski Hubert	Roesel Rudolf
Bartkowiak Edmund	Kasprowicz Władysław	Siwa Adam
Bogacki Bogdan	Kompf Janusz	Skoczyński Tadeusz
Bogajewski Tadeusz	Kordus Zygfryd	Szulc Wacław
Chojnacki Zygmunt	Marszałek Leon	Twardowski Zdzisław
Cichy Henryk ^{21/3}	Robaszekiewicz Edmund	Woda Edmund

VII b.

Anders Henryk	Lisek Zenon	Rączkowski Stanisław
Anrdzejewski Stanisław	Marciniec Włodzimierz	Tarlecki Zenon
Gustowski Zdzisław	Muszkiet Karol	Wyszyński Bolesław
Jaeschke Bogdan	Olszewski Jan	Zygler Zygmunt
Jerzykiewicz Zbigniew	Perz Maciej	Żurawski Bogdan
Knitter Tadeusz	Porawski Tadeusz	

VIII a.

Bogajewski Zenon	Konieczny Bolesław	Nowak Zdzisław
Chylewski Marjan	Kuffel Władysław	Nowakowski Tadeusz
Drobnik Jan	Ludwiczak Witalis	Pacyński Adam
Globisz Włodzimierz	Masłoń Jan	Sroka Stanisław
Kochanieiewicz Roman	Neumann Ignacy	Szulc Bohdan
Kołaczkowski Stanisław	Nowak Stanisław	Zakrzewski Stanisław

VIII b.

Bartkowiak Stanisław	Kozłowiecki Adam	Namysł Władysław
Górski Jarosław	Krokowski Stanisław	Niebieszczański Adam
Jańczak Stefan	Kubicki Karol	Pomorski Jan
Jerzykiewicz Alfred	Leitgeber Witold	Preiss Jarogniew
Kirschke Tadeusz	Matecki Stefan	Rynarzewski Adam
Kitka Jan	Mietliński Kazimierz	Żurek Konstanty

